
Kyrkomötet Kyrkostyrelsens skrivelse 2015:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2016–2018

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 11 juni 2015

Wanja Lundby-Wedin

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Denna skrivelse innehåller kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning, kostnadsram 2016, planeringsramar 2017–2018 enligt bestämmelser i kyrkoordningen 51 kap. 4–5 §§ samt kostnadsramar 2016–2020 för lokalförsörjning inom Svenska kyrkan i utlandet och Svenska teologiska institutet i Jerusalem enligt beslut i kyrkomötet 2010. Det finns ett förslag om bidrag till stiftet på 150 miljoner kronor för perioden 2016–2018 för fortsatt subventionering till nya enheter för anslutning till den gemensamma IT-plattformen. För kyrkomötes kännedom redovisas också en preliminär fördelning av återstående medel för satsningen på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – Dela liv* 2015–2018.

Huvuddelen av planeringsperiodens budget omsluter löpande åtaganden och verksamhetskostnader som svårigen kan prioriteras bort. Antingen är ansvaret reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet av stor betydelse för Svenska kyrkans verksamhet exempelvis kris- och katastrofberedskap, kyrkoval eller administrativa funktioner som till exempel gemensamma IT-system. Enbart en mindre del utgör utrymme för särskilda prioriteringar.

Med utgångspunkt i den bifogade omvärldsanalysen har kyrkostyrelsen följande särskilda prioriteringar för planeringsperioden 2016–2018, vilka beskrivs närmare i skrivelsen; *arbete för hållbar utveckling, stöd till utsatta människor i Mellanöstern, arbete med asylsökande och flyktingar i Sverige, diakonalt utvecklingsarbete, barn och unga, undervisning och mission, kulturarvsarbete, utbildning, strategiskt arbete gentemot samhällets företrädare samt ytterligare förstärkning av den administrativa samverkan i Svenska kyrkan*. Därtill kommer perioden särskilt att präglas av *reformationsfirande* och *en ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan*.

Enligt kyrkoordningen 12 kap. 3 § ska kyrkostyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut. Kyrkostyrelsen har genomfört en barnkonsekvensanalys i beredningsarbetet och samrått med Svenska Kyrkans Unga.

I skrivelsen lämnas inga förslag avseende eget kapital som överskrider målvärdet vid utgången av 2014. Kyrkostyrelsen ser behov av fortsatt beredning av frågan om

KsSkr 2015:1 hela kyrkans gemensamma kapitalsituation. Ett fortsatt arbete redovisas i KsSkr 2015:2, bilaga 2.

Skrivelsen är indelad i tre delar.

1. *Uppdrag, utmaningar och prioriteringar*: En beskrivning av Svenska kyrkans och den nationella nivåns uppdrag och utmaningar, en kort sammanfattning av den bifogade analysen (bilaga 1) samt en beskrivning av kyrkostyrelsens prioriteringar för 2016–2018.
2. *Verksamheten och dess inriktning*: Kyrkostyrelsens förslag till inriktning av verksamheten, sorterad i en struktur med utgångspunkt i kyrkoordningens bestämmelser om den nationella nivåns uppgifter samt från instruktioner för kyrkostyrelse och råd. Här anges också kostnadsramar för respektive område.
3. *Ekonomi*: Sammanfattningar och kommentarer kring ekonomin i sin helhet. Här framgår kostnadsram 2016, planeringsramar 2017–2018, kostnadsramar 2016–2020 för lokalförsörjning samt den preliminära fördelningen av återstående medel 2015–2018 för *Dela tro – dela liv*.

Läshänvisning till tabeller: Samtliga belopp i skrivelsen anges i miljoner kronor, där inte annat anges. Jämförelsekolumner i de tabeller som följer relaterar till Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2015–2017 (beslutad av kyrkomötet 2014). Belopp i jämförelsekolumner med positivt tecken innebär att kostnaderna varit lägre eller intäkterna högre i föreslagen ram jämfört med tidigare beslutad planeringsram. På motsvarande sätt innebär negativt tecken att kostnaderna är högre eller intäkterna lägre i föreslagen ram jämfört med tidigare beslutad planeringsram.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	4
Svenska kyrkans uppdrag, utmaningar och prioriteringar.....	5
De yttre förutsättningarna för Svenska kyrkans uppdrag	5
Svenska kyrkans uppdrag och utmaningar	5
Den nationella nivåns uppdrag som stödjande och sammanhållande kraft	6
Fyra övergripande områden med särskild prioritet.....	7
Kyrkostyrelsens särskilda prioriteringar 2016–2018.....	8
Verksamheten och dess inriktning	13
Omvärld och relationer	14
Stöd till stift och församlingar	20
Normering, tillsyn och förvaltning	35
Sammanfattande tabeller över kostnadsram och finansiering	39
Ekonomi	40
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	44
Bilaga 1 Omvärldsanalys.....	45

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2016 till 2 871 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2017 till 2 936 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2018 till 2 910 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 70 miljoner kronor under åren 2016–2020 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 5 miljoner kronor under åren 2016–2020 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.
7. Kyrkomötet beslutar att ett bidrag på 150 miljoner kronor ska utgå till stiftens under perioden 2016–2018 för fortsatt subventionering av nya enheter som ansluts till Svenska kyrkans gemensamma IT-plattform. Kyrkostyrelsen får besluta om de närmare villkoren för bidraget.

De yttre förutsättningarna för Svenska kyrkans uppdrag

Den bifogade omvärldsanalysen som ligger till grund för denna skrivelse, innehåller ett urval faktorer av särskild relevans för Svenska kyrkan. Sammantaget ger de en bild av den mångdimensionella verklighet som vi har att förhålla oss till när verksamhetsinriktningen ska konkretiseras.

På global nivå lyfts exempelvis bristen på respekt för mänskliga rättigheter, de stora flyktingströmmarna, klimatförändringar och världsekonomin fram. Nationellt betonas bland annat det ökande antalet asylsökande och integrationsutmaningar, de ökade inkomstklyftorna och skillnaden mellan dem som befinner sig på och dem som befinner sig utanför arbetsmarknaden samt gapet mellan de kommuner som avfolkas och de med stark befolkningstillväxt. Detta är klyftor som också växer inom Svenska kyrkan.

Omvärldsanalysen lyfter också fram människans behov av livsmod och längtan efter mening och sammanhang och att det är av avgörande betydelse för vårt välbefinnande att uppleva tillvaron som begriplig, hanterbar och meningsfull.

I planeringsarbetet har kyrkostyrelsen tagit hänsyn till relevanta faktorer som de förändrade kommunikationsmönster som beskrivs i omvärldsanalysen samt Svenska kyrkans medlemsutveckling och den analys som gjorts av kommande års avgiftsunderlag.

Utmaningarna i *Medlemsprognos 2030* som presenteras i omvärldsanalysen är inte bara ekonomiska. Den utmaning som Svenska kyrkan står inför är i första hand inte innehållslig eller ideologisk utan organisatorisk. Organisationen ska tjäna kyrkan och därför har alla delar av Svenska kyrkan att agera ansvarsfullt inför de utmaningar som finns vad gäller till exempel personal, nyttjande av kyrkobyggnader och idealitet.

Svenska kyrkans uppdrag och utmaningar

Kristen tro hjälper oss att tolka våra liv, skapar hopp, mening och sammanhang samt uppfordrar oss till handling. I kyrkans gemenskap övar vi oss i förtröstan på att Gud aldrig överger oss och att det därför alltid finns skäl för hopp. Berättelser, sånger och gudstjänster utgör en rytm för många människor. De heliga rummen förbinder oss med historien och öppnar oss mot framtiden. Vi får förståelse för, riktning och hopp i våra jordiska liv samtidigt som Gud möter oss med kärlek, befrielse, upprättelse och utmaning.

Som kristna bekänner vi Gud Fadern som skapar, Sonen som frälser och Anden som förnyar och ger liv. Eftersom Gud skapat världen och alla människor till sin avbild, utmanas vi att främja hållbara livsvillkor för allt levande och att värna varje människas liv och värdighet. Vår tro att Gud blivit människa och att Kristus uppstått från de döda ger oss grund för hopp också inför det svåra och oväntade. Gud är närvarande i vår tvetydiga tillvaro genom sin Ande. Den är inte alltid lätt att peka ut, men den håller kyrkan vid liv, ges till oss i dopet och verkar i hela världen. Den leder oss vidare som kyrka och mänsklighet.

Den världsvida kyrkans uppdrag är detsamma i alla tider, men konkretiseras på varje plats och i varje tid. Svenska kyrkan behöver prioritera sin verksamhet och sin resursanvändning på bästa sätt för att tron ska få betydelse i människors liv, både i ord och i handling. Målet är, som kyrkoordningen anger, att människor ska komma

till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.

Vår tro på Gud som skapare, frälsare och livgivare har betydelse i våra liv. Vi har ett uppdrag att värna global och social sammanhållning och hållbarhet. Detta med grund i en livshållning som förankrar konkreta handlingar och ställningstaganden i ett levande kulturarv som rymmer Jesus utmaning: allt vad ni vill att människorna ska göra för er, det ska ni också göra för dem.

Kyrkostyrelsen lyfter fram aspekter av den kristna tron och dess konsekvenser som behöver framhållas i vår tid samt gör ekonomiska prioriteringar. Mot bakgrund av medlemsutvecklingen är det en särskild utmaning för Svenska kyrkan i vår tid att skapa öppna arenor där människor får möjlighet att lära känna kristen tro och livshållning och att bidra och att vara delaktiga i en kristen gemenskap.

Kyrkan finns i världen för livets skull. Vår konkreta diakonala verksamhet i Sverige och världen är därför en del av trons liv, men inte begränsad till troende människor, utan handlar om alla utan åtskillnad. Vårt budskap om alla människors lika värde behöver höras i varje sammanhang där människor kränks och där politiska system bygger på föreställningar om den starkes rätt och ett förakt för svaghet. Kyrkan behövs som en positiv kraft i samhället, nationellt och globalt.

Omvärldsanalysen visar också att vi ständigt behöver vara delaktiga i samtalet om frågor som relaterar till livets början och slut, till exempel assisterad befruktning samt villkoren för vård i livets slutskede. Dessa svåra frågor har inga enkla svar, men kyrkan bör både som gemenskap och genom sina medlemmar bidra till att finna vägar framåt på sätt som värnar tron på att varje människa är Guds avbild.

Den nationella nivåns uppdrag som stödjande och sammanhållande kraft

Församlingen är den lokala pastorala nivån inom Svenska kyrkan med grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiften som är den regionala pastorala nivån främjar och har tillsyn över församlingslivet medan den nationella nivån utövar sitt stöd till församlingslivets utveckling via stiftet, vilket tar sig olika uttryck genom stiftet olika behov.

Den nationella nivåns uppgift är att vara en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidra till att uppdraget fullgörs rikstäckande. Detta sker genom ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter bland annat i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, ekumeniska relationer samt internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara Svenska kyrkans röst såväl i det svenska samhället som internationellt och bidra till att Svenska kyrkan som helhet är en positiv kraft för att samhället ska hålla ihop och inte dra isär.

Svenska kyrkan på nationell nivå ska hålla ihop den utveckling som äger rum. En utveckling som ska vara hållbar för Svenska kyrkan. En viktig uppgift för den nationella nivån är att underlätta erfarenhetsutbyte och lyfta fram goda exempel och resurspersoner och bidra till Svenska kyrkan som lärande organisation.

Vid och inför utfasning av stora satsningar, som exempelvis riktat församlingsbidrag och *Dela tro – dela liv*, behöver arbetet med utvärdering och kontinuerligt lärande utvecklas. Inte bara till nytta inför kommande större satsningar, utan det ordinarie förhållningssättet, våra handlingsmönster och arbetsformer måste även påverkas. Kyrkostyrelsen menar att lärandet från större nationella satsningar måste utmynna i förändring och förnyelse på samtliga nivåer. Den aktuella satsningen *Dela*

tro – Dela liv, bör till exempel utmynna i fördjupat planlagt arbete för undervisning och mission.

KsSkr 2015:1

Arbetet kring kyrkans uppdrag bör ske i en medvetenhet om vad som är respektive nivåns roll och ske i en anda av samförstånd. Bidragen från de olika nivåerna är olika men uppdraget är gemensamt. Kyrkostyrelsen styr och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter och företräder Svenska kyrkan. För vissa uppgifter finns råd under kyrkostyrelsen som på delegation fullgör vissa uppdrag.

Fyra övergripande områden med särskild prioritet

Kyrkostyrelsen har efter samråd med stiftens styrelser fastställt att följande fyra övergripande områden ska ges särskild prioritet.

1. Omvärldsanalys och forskning

Genom forskning och analys visar kyrkostyrelsen på övergripande perspektiv och utmanar Svenska kyrkan att reflektera över sin identitet och om hur uppdraget kan ta gestalt. Det innebär att initiera och samverka i forskningsprojekt som har såväl samhällsrelevans som kyrkorelevans. Det innebär också att ta fram beslutsunderlag så att församlingar och stift ska kunna forma en verksamhet som är motiverad i deras sammanhang och som bidrar till kyrkans samlade förmåga.

En ny modell för enkätundersökning har utvecklats. Den nya modellen, som har arbetsnamnet *kyrkbussar*, samlar och samordnar kyrkostyrelsen alla interna och externa enkätundersökningar i syfte att effektivisera och underlätta för församlingar och för de som medverkar i undersökningar externt. Förhoppningen är också att detta arbetssätt ska bidra till högre kvalitet i den omvärldsanalys som görs.

Arbete pågår för att skapa en digital plattform på nätet som samlar och tillgängliggör de studier och den analys som görs inom olika områden.

2. Administrativa stödfunktioner

Det fortsatta utvecklingsarbetet tillsammans med stiftens för administrativ samverkan gör att församlingarna på sikt ska kunna frigöra resurser för att lägga ytterligare kraft på sin grundläggande uppgift. Arbetet bidrar också till en hållbar utveckling, genom nya arbetssätt som säkerställer kvalitativa stödfunktioner med stabilitet över tid.

Ett uttryck för prioritering inom detta område är ytterligare kraftiga resursförstärkningar för att införandet av gemensamma lösningar ska öka.

Kyrkostyrelsen konstaterar att den gemensamma IT-plattformen, GIP är en central förutsättning för fortsatt administrativ samverkan och föreslår därför ett ekonomiskt bidrag för fortsatt subvention av anslutning till den gemensamma plattformen. Kyrkostyrelsens målsättning är att minst 85 procent av kyrkans anställda är anslutna till GIP vid utgången av 2018.

3. Stöd till församlingens grundläggande uppgift

Gudstjänsten stärker människors förmåga att verka i vardagen. Arbetet med den nya kyrkohandboken syftar till att underlätta församlingars möjligheter att utveckla sitt gudstjänstliv.

Den särskilda satsningen på kyrkans *undervisning* och *mission* för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*, har till syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften. Svenska kyrkan vill med satsningen utveckla hållbara former för lärande

där människor i alla åldrar får möjlighet att växa och utvecklas i sin förmåga att samtala om och leva i tro.

Under perioden 2015–2017 genomförs ett intensifierat arbete inom området *diakonal utveckling*, där välfärdsfrågorna ingår. Syftet är att skapa beredskap att möta de sociala utmaningar Svenska kyrkan ställs inför i ett samhälle i förändring och stimulera till utveckling och nytänkande när det gäller Svenska kyrkans sociala ansvarstagande i samhället.

I det internationella arbetet finns särskilda utmaningar i att ge stöd till kyrkor, organisationer och institutioner i deras arbete för evangeliet i sina sammanhang och för att bidra till att människor i utsatta situationer får förbättrade livsmöjligheter. I samverkan med kyrkor och andra religiösa aktörer i Sverige och världen stärks den teologiska reflektionen och det lokala uppdraget att verka för *mission* och *diakoni*.

Det pågår ett övergripande arbete för att utveckla processen med församlingsinstruktioner. Kyrkostyrelsen stödjer stiftens arbete i att utarbeta vägledning till församlingar genom bidrag till omvärldsanalys och erfarenhetsutbyte.

I dialog med berörda parter ska kyrkostyrelsen också under perioden utreda hur Svenska kyrkan ska kunna stärka Svenska kyrkans arbetsgivaransvar och stärka diakonala och administrativa frågor kopplade till begravning.

4. Kommunikation

Svenska kyrkan behöver stärka sin förmåga att visa vad kristen tro innebär och berätta om vad Svenska kyrkan är. Det kräver mod till förändring, rätt tilltal, förmåga att se nya lösningar och förtröstan på att nya tider också rymmer nya möjligheter. I kyrkostyrelsens kommunikationsplanering är utgångspunkterna i den aktuella omvärldsanalysen av avgörande betydelse, både för innehållet i kommunikationen och för val av kommunikationskanaler. Kyrkans roll i vår samtid är viktig och därför ska samtal om kyrkans identitet och kristendomens kärna uppmuntras.

Inte sällan likställs religion med fundamentalism och våld och kyrkan framställs som en reaktionär kraft i media. Det är en utmaning för Svenska kyrkan att bidra till minskad polarisering och ge en nyanserad bild. Att stärka kyrkans profetiska röst i samhällsdebatten är att inte överlåta uppdraget att berätta om vad kyrkan står för till andra. Det är viktigt att arbeta för ett gott samtalsklimat både i offentliga miljöer och i interna debatter mellan Svenska kyrkans medarbetare. Ett aggressivt debattklimat skadar inte bara individer utan även kyrkan som helhet. Det är en utmaning att stärka det goda respektfulla samtalet och bidra till existentiell och teologisk reflektion och inte inta ett förhållningssätt som underblåser religionskritik.

Kyrkostyrelsens särskilda prioriteringar 2016–2018

Huvuddelen av planeringsperiodens budget omsluter löpande åtaganden och verksamhetskostnader som svårigen kan prioriteras bort. Antingen är ansvaret reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet av stor betydelse för Svenska kyrkans verksamhet exempelvis kris- och katastrofberedskap, kyrkoval eller administrativa funktioner som till exempel gemensamma IT-system. Enbart en mindre del av planeringsperiodens budget utgör utrymme för särskilda prioriteringar. Med utgångspunkt i aktuell omvärldsanalys har kyrkostyrelsen följande prioriteringar för planeringsperioden 2016–2018, vilka även beskrivs senare i skrivelsen under respektive verksamhetsområde.

Kyrkostyrelsen menar att frågan om hållbarhet är av särskild betydelse vilket också framgår av den aktuella omvärldsanalysen. Hållbar utveckling förknippas oftast mest med klimatfrågan, men det är mera än så. Som framgår av omvärldsanalysen är frågorna om klimatiförändringar, resursförbrukning, utveckling och rättvisa inte enbart naturvetenskapliga, tekniska, ekonomiska, sociala och politiska utan även etiska, existentiella och teologiska. Det etiska perspektivet är en integrerad del i arbetet med hållbar utveckling. Etik och värdegrund är väsentliga element för att påverka och utveckla såväl kapitalförvaltning som strukturer för barnets bästa genom barnkonsekvensanalyser.

Det konkreta klimathotet som finns för oss som lever nu och för kommande generationer är sannolikt den största gemensamma utmaning mänskligheten någonsin stått inför. Vi behöver stärkas och i vissa fall väckas till en längtan efter en hållbar framtid. Vi behöver det hopp som motverkar motstånd och tröghet, bereda utrymme för saklig diskussion och frigöra förändring och handlingskraft. Vetenskap, politik, näringsliv, kultur, religion och andlighet måste samverka och arbetet med klimatomställning måste få genomslag i samhällsutvecklingen och stimulera en omprövning av vad som är hållbart i vår vardag. Arbetet med en omställning måste också bäras av ett tydligt globalt rättviseperspektiv.

Öka stödet till utsatta människor i Mellanöstern

Bristen på respekt för mänskliga rättigheter är påtaglig i många regioner och som framgår av omvärldsanalysen är antalet flyktingar i världen det högsta talet sedan Andra världskriget. Drygt 33 miljoner av de sammanlagt 50 miljoner människor som befinner sig på flykt är så kallade internflyktingar som befinner sig i grannländer eller inom sitt eget land. De största grupperna av flyktingar kommer från Mellanöstern.

Kyrkostyrelsen planerar med anledning av den ökade förföljelsen som drabbar religiösa minoriteter, och som framgår av omvärldsanalysen, att öka omfattningen av sitt arbete för utsatta kristna och andra religiösa och etniska minoriteter i Mellan-österregionen. Detta sker genom utökade humanitära insatser och stöd av psykosocial expertis och personal. Likaså genom stöd till en mer långsiktig verksamhet för fredlig samexistens och religionsdialog.

Stärka Svenska kyrkans arbete med asylsökande och flyktingar i Sverige

Det ökade antalet asylsökande i Sverige som beskrivs i omvärldsanalysen innebär att migrations-, flykting- och integrationsfrågor utvecklats till centrala områden i en strävan efter ett hållbart samhälle. Stiftelsen får därför kontinuerligt stöd till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte inom dessa områden. En stödfunktion kommer också att etableras på nationell nivå i samråd med stiftelsen för att bistå stift och församlingar med kunskap och aktuell information för deras arbete med asylsökande och flyktingar. Kyrkostyrelsen kommer att ta tillvara de erfarenheter som görs under 2015 och bidra till att församlingarna utarbetar hållbara arbetssätt och strukturer för arbetet med asylsökande och flyktingar för framtiden.

Svenska kyrkan stödjer och bidrar till utveckling av *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* dit många människor söker sig för kostnadsfri juridisk rådgivning, familjeåterförening och svenskt medborgarskap.

Kyrkorna bidrar till gränsöverskridande gemenskaper, men som framgår av omvärldsanalysen kan de också vara segregerade rum då de ekonomiska, sociala och

kulturella klyftor som ökar i samhället även ryms inom kyrkan. Svenska kyrkan måste därför aktivt verka för ökad integration och tillvarata mångfaldens möjligheter.

Stärka det diakonala utvecklingsarbetet i Svenska kyrkan

Som framgår av omvärldsanalysen har förändringar inom svensk välfärd pågått en längre tid och medfört ökad otrygghet och knappa ekonomiska förhållanden för många. Att allt fler befinner sig utanför arbetsmarknaden innebär inte bara sämre ekonomiska förutsättningar för den enskilde utan minskar också möjligheten till delaktighet i samhället som är en viktig beståndsdel för identiteten. Inte minst barn drabbas hårt när familj och samhälle belastas ekonomiskt och socialt. Det är också en stor utmaning för vårt samhälle att hantera den situation som uppstått med det ökade antalet EU-migranter som tigger på gatorna i Sverige och även den ökade främlingsfientligheten. Detta är ett område som också lyfts fram i omvärldsanalysen.

Den diakonala verksamheten i Svenska kyrkans församlingar hittar delvis nya former och det finns en förväntan att Svenska kyrkan både gör ett konkret socialt arbete och förmedlar erfarenheter från de möten med människor som äger rum. Svenska kyrkan bevakar socialpolitiska frågor, följer samhällsutvecklingen samt deltar i debatten utifrån kyrkans grundläggande värderingar.

Tillvarata barn och unga i Svenska kyrkan

Barn och unga är inte bara framtidens vuxna utan är viktiga här och nu i gudstjänster och församlingsliv. Att bereda plats för barn och ungas perspektiv och erfarenheter är viktigt både för Svenska kyrkans utveckling och för de unga själva.

Kyrkomötesbeslutet om att göra barnkonsekvensanalyser inför beslut i församlingar, stift och på nationell nivå är ett uttryck för en prioritering som i praktiken innebär en nyorientering. Det innebär fortsatt eftertanke och handling i vår strävan att alltmer värna barnets livssituation och vara en kyrka som rymmer barn och unga.

Den ökade ohälsan bland unga sedan slutet av 1980-talet och fram till idag som framgår av omvärldsanalysen är oroväckande. Den diakonala aspekten av kyrkans arbete med barn och unga måste därför tas på allvar.

Stärka Svenska kyrkans undervisning och mission

I en tid av sökande efter mening och sammanhang och när inte den kristna socialiseringen sker i hemmen eller i skolan har kyrkan ett ansvar att förmedla det kulturarv och den rikedom av berättelser som den förvaltar. En tradition som även nutidens människors kan relatera till och finna fördjupat livsmod, hopp och gemenskap i. För att stärka församlingarnas arbete i att bedriva undervisning och mission fortsätter stödet till *Dela tro – Dela liv* med prioriterad styrka under planeringsperioden.

Kyrkostyrelsen betonar en helhetssyn på dopuppföljning som ett livslångt lärande och ser behovet av att församlingar utarbetar planer för lärande och undervisning i mötet med barn, ungdomar och vuxna. I församlingsinstruktionerna läggs en gemensam grund för församlingarnas sammanhållna arbete med undervisning och mission och hur det konkreta arbetet ska genomföras beskrivs i verksamhetsplaner eller särskilda pastoraler. Satsningen *Dela tro – Dela liv* ska bidra till ett fördjupat och förnyat arbete för undervisning och mission och till ett strukturerat arbete, förankrat i genomarbetade utgångspunkter och handlingsplaner i Svenska kyrkans församlingar. Det gemensamma utvecklingsarbetet ska fortsätta även efter att den aktuella satsningen avslutats.

I ett samhälle med ökat intresse för religion och andlighet utgör kyrkans skatt av bilder och berättelser en viktig grund för människors livskvalitet, när de relaterar till det egna livet. Vi levandegör ett arv som rymmer mångfald och som enligt forskning fungerar sammanhållande genom evangeliets innebörd. Den kristna tron är inte begränsad och kyrkan är världsvid. Den mångfaldiga gemenskap som finns och som omfattar människor från flera länder och kulturer samt bär en samlad rikedom av andlighet, uttryck och språk, bidrar till ett samhälle som håller ihop. Våra lokala församlingar bidrar till integration och gränsöverskridande gemenskaper genom tillgången på de *levande rum* som kan motverka de klyftor som beskrivs i omvärldsanalysen. Kyrkan är en öppen andlig gemenskap där tron har fått ta sig olika uttryck från tid till tid.

Kyrkobyggnaderna kan också fungera som en sammanhållande faktor för ett samhälle som allt mer dras isär. Kyrkorummen erbjuder genom sina bilder, berättelser och symboler tecken på en universell och gränsöverskridande gemenskap. Dessa behöver därför göras tillgängliga för människors reflektion och bön, inte minst värdefullt då samhället eller enskilda drabbas av kris. Men det är en utmaning att hålla kyrkorna öppna, inte minst i glesbygden där avfolkningen fortsätter kontinuerligt som beskrivs i omvärldsanalysen. Tillgången på medarbetare kan vara begränsad på landsbygden i förhållande till församlingar i större samhällen.

Musiken är liksom kyrkorummet en del av vårt kulturarv, de historiska sångtraditionerna, orgeln, psalmerna och samtidigt vävs nya kulturyttringar in i den kyrkomusikaliska traditionen, genom nyskrivna körverk, gospel och musik från andra världsdelar och från den aktuella populärkulturen.

Kyrkostyrelsen vill bidra till en insiktsfull dialog i församlingarna om kyrkorummets plats för människors djupaste frågor om tillvaron, dess kulturhistoriska värden och dess funktion som en resurs för människor i en tid av förändring.

Svenska kyrkan har goda och stabila planeringsförutsättningar för att göra de bedömningar och prioriteringar som är nödvändiga för ett långsiktigt ansvarstagande av de kyrkliga kulturminnena. Kvalitet, effektivitet och analys, inklusive en ny modell för fördelning av den kyrkoantikvariska ersättningen ska prioriteras under planeringsperioden. Redskapen i förvaltningen av fastigheter och kulturarv ska också utvecklas.

Utbilda medarbetare för arbete i Svenska kyrkan

För att verka i den mångdimensionella verklighet som kyrkan har att förhålla sig till och som beskrivs i omvärldsanalysen krävs engagerade och kompetenta medarbetare. Det behövs medarbetare i församlingarnas arbetslag med olika bakgrund och erfarenhet som samtidigt motsvarar de krav på förståelse och fördjupning som krävs. Kyrkostyrelsen anser det angeläget med strategisk kompetensförsörjning, som även innebär åtgärder för att fortbilda och behålla medarbetare i organisationen, och kommer därför att diskutera förutsättningarna för sådana insatser vidare med stiftet under planeringsperioden. Anställda medarbetare måste även motiveras att ta tillvara ideellt engagerade samt stärkas i sin förmåga att leda ideella medarbetare med varierande kompetens och bidra till deras kontinuerliga inspiration och fortbildning.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut utbildar diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster och verkar för att dessa medarbetare i framtiden ska samverka på bästa sätt i Svenska kyrkan verksamhet. För att utbildningsinstitutet ska kunna fullgöra sitt uppdrag krävs förstärkta lärarresurser.

Utveckla och samordna Svenska kyrkans strategiska arbete gentemot samhällets övriga företrädare

För att Svenska kyrkans företrädarskap ska utövas väl behöver kontakten med samhällets övriga företrädare utvecklas ändamålsenligt. Det strategiska arbetet behöver stärkas ytterligare genom systematisering, samordning och effektivisering. På sikt ska detta underlätta för kyrkans företrädare att föra fram Svenska kyrkans perspektiv, väl sammanvägt mellan kyrkans olika verksamheter och tydligt grundade i beslutade plattformar. Genom att utveckla det strategiska arbetet stärker vi våra möjligheter att påverka samhällsutvecklingen.

Utveckla den administrativa samverkan i Svenska kyrkan

Medlemsutvecklingen i kombination med makroekonomiska faktorer samt den samhällsekonomiska utvecklingen med privatekonomiska konsekvenser som följd påverkar avgiftsunderlagets storlek. Detta beskrivs mer ingående i omvärldsanalysens senare del som handlar om avgiftsunderlaget. Av allt att döma kommer intäkten från kyrkoavgiften på ett stadigvarande sätt att minska. Kyrkostyrelsen menar att det är en utmaning att på samtliga nivåer i Svenska kyrkan bidra och påverka utvecklingen genom att visa på det goda arbete som Svenska kyrkan gör och verka för att antalet inträden i Svenska kyrkan ökar, men också med intensitet förbereda för att Svenska kyrkan kommer att ha betydligt minskade ekonomiska resurser till sitt förfogande i framtiden.

Kyrkostyrelsens strävan är att det ska finnas en likvärdig kvalitet i hela Svenska kyrkan trots att förutsättningarna är olika. Därför planerar kyrkostyrelsen vidare för en allt mer långtgående gemensam administrativ samverkan för att möta de effektiviseringsbehov som finns för organisationen som helhet, så att församlingarnas kyrkoråd även i framtiden ska kunna lägga sina resurser i första hand på den grundläggande uppgiften.

Verksamheten och dess inriktning

KsSkr 2015:1

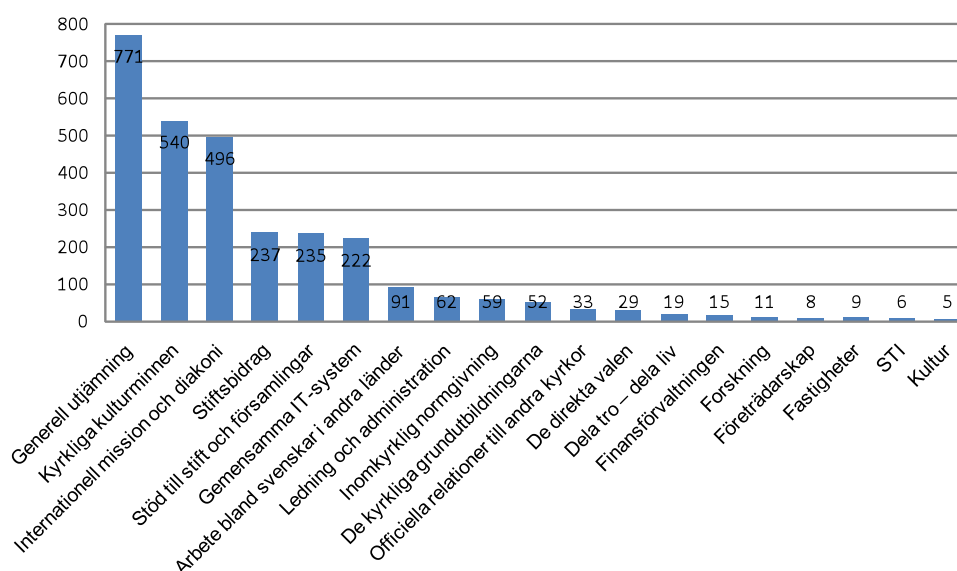
I detta avsnitt redovisar kyrkostyrelsen sitt förslag till verksamhetsinriktning, med utgångspunkt i kyrkoordningens bestämmelser om den nationella nivåns uppgifter samt i instruktioner för kyrkostyrelse och råd.

Tabell 1. Finansiering och kostnader

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Extern finansiering	1 750	1 876	1 804	1 824	1 828	142	132
Allmän utjämning	878	894	905	933	962	4	11
Finansförvaltningen (brutto)	926	327	344	366	388	17	22
Kostnads- och planeringsram	-2 705	-2 850	-2 871	-2 936	-2 910	-215	-231
Särsk. budgeterade kostnader	-15	-33	-28	-33	-19	-1	0
Nettoresultat	834	214	154	154	249	-53	-66

Verksamhetens omfattning ökar med 215 miljoner kronor för 2016 jämfört med tidigare ram. Därefter ökar omfattningen ytterligare med 16 miljoner kronor för 2017, för att sedan minska med 26 miljoner kronor 2018. Ökningen jämfört med tidigare ram beror främst på att den internationella verksamhetens intäkter och kostnader stiger med cirka 80 respektive 120 miljoner kronor för 2016 och 2017. På samma sätt planeras intäkter och kostnader för kyrkoantikvarisk ersättning öka med 70 respektive 20 miljoner kronor. Kostnads- och planeringsramar ökar även som en följd av satsningar inom stöd till stift och församlingar, främst avseende resursförstärkningar inom gemensamma administrativa system, fastighetsområdet och kommunikationsstöd. Bidraget på 150 miljoner kronor till stiftet under perioden, jämnt fördelat över åren, för att underlätta anslutning till den gemensamma IT-plattformen innebär också en ökning jämfört med tidigare ram.

Diagram 1. Totala kostnader 2016 (2 899 miljoner kronor) fördelat per verksamhetsområde

För att illustrera den ekonomiska omfattningen på kyrkostyrelsens verksamhet redovisas ovan de totala kostnaderna 2016 i kostnadsram, fastighetsram och den gemensamma satsningen *Dela tro – Dela liv* fördelat per verksamhetsområde. De

KsSkr 2015:1 totala kostnaderna uppgår till 2 899 miljoner kronor för 2016. Stora delar av kostnaderna utgörs av löpande åtaganden som svårigen kan prioriteras bort.

Omvärld och relationer

Företrädarskap

Uppdraget är att företräda Svenska kyrkan genom att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare och myndigheter, lämna remissyttranden samt genom talespersoner i media och på andra sätt. Detta ska förmedla bilden av vad Svenska kyrkan är och gör.

Verksamheten inriktas på att stärka företrädarskapet genom att utveckla metoder och plattformar, bättre systematisera kontakter med landets beslutsfattare och arbeta mer samordnat med att påverka samhällsutvecklingen. Inte minst är politikerveckan i Almedalen en viktig arena för Svenska kyrkan i dialogen mellan olika samhällsaktörer.

Arbetet utgörs också av de ärenden där Svenska kyrkan har en direkt relation till staten som begravningsfrågor och den kyrkoantikvariska ersättningen.

Tabell 2. Kostnader och finansiering av företrädarskap

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Allmän utjämningsavgift	5	4	8	9	10	4	5
Kostnader	-5	-4	-8	-9	-10	-4	-5
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna ökar jämfört med tidigare ram till följd av ökad satsning på samordning av arbetet med påverkan av övriga samhället. Resurser har tillförts från andra delar av verksamheten.

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund samt religionsdialog

Uppdraget är att svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund.

Verksamheten inriktas på att främja relationer med kyrkor som Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med till exempel Lutherska världsförbundet eller genom särskild ekumenisk överenskommelse, för att konkret gestalta enhet och samverkan. Bilaterala ekumeniska relationer med andra kyrkor utvecklas för att öka förståelsen, bearbeta teologiska skiljaktigheter och att lära av varandra. Medlemskap i ekumeniska organisationer stödjer gemensam bearbetning av frågor. Ekumeniskt arbete vidgar perspektiven om vad det innebär att vara kyrka och därför är det värdefullt att söka arbetsformer som ökar engagemanget lokalt i församlingarna för ekumenik och samarbete.

Deltagandet i det ekumeniska arbetet ger möjlighet att lyfta fram viktiga delar av kyrkostyrelsens omvärldsanalys om jämställdhet, klimat, minoriteters rättigheter och nya diakonala utmaningar. Detta sker genom att vi ömsesidigt utmanar varandra, lär av varandra och gemensamt bearbetar eller agerar tillsammans i sakfrågor. Den jämställdhet Svenska kyrkan tillämpar i officiella representationer och delegationer kan utmana andra kyrkor och Svenska kyrkan utmanas också att dra lärdomar av andra kyrkor.

Det finns en fortsatt strävan att bereda yngre människor möjlighet att delta i ekumeniska officiella relationer. Likaså att fortsättningsvis möjliggöra för unga att ansluta till de större konferenser och mötesplatser som finns i den världsvida ekumeniken, som genom exempelvis det förmöte för unga som arrangerades i samband med Kyrkornas världsråds generalförsamling i Busan.

Exempel på insatser är fortsatt engagemang i Kyrkornas världsråd (KV), Global Christian Forum (GCF), Lutherska världsförbundet (LVF), Konferensen för europeiska kyrkor (KEK), Sveriges kristna råd (SKR) och Svenska missionsrådet (SMR). Därtill kommer insatser för ett fortsatt fördjupande av relationerna till kyrkorna som ingår i Borgågemenskapen (Porvoo), till Evangeliska kyrkan i Tyskland (EKD), till Gammalkatolska kyrkorna av Utrechtunionen, till Episkopala kyrkan i Amerika och till Svenska kyrkans partnerkyrkor i syd, samt tal med ortodoxa och orientaliska kyrkor i Sverige samt arbete för att finna former för relationen till Ekumeniakyrkan.

Planeringen för ett firande av reformationens 500-års jubileum 2017 pågår i samverkan med LVF och SKR. LVF:s generalförsamling äger rum i Windhoek i Namibia 2017 och därtill är Svenska kyrkan värd för det Nordiska biskopsmötet 2016 som samlas vart tredje år.

LVF och Katolska kyrkan kommer gemensamt att vara värdar för ett ekumeniskt högtidlighållande av reformationens 500-årsjubileum i oktober 2016. För detta utgår ett ekonomiskt bidrag till LVF samt personellt stöd som krävs för att hårbärgera en manifestation av detta slag.

Det finns ett ökat behov av att värna religionsfrihet och mänskliga rättigheter och Svenska kyrkan arbetar både i bilaterala och multilaterala relationer för detta. Religiösa minoriteter drabbas av utsatthet där demokratiska system och stabil ekonomi saknas. Svenska kyrkan stödjer dialoger med moderata krafter i olika situationer och bidrar till att skapa motbilder till fundamentalistiska tolkningar av religion och utvecklar metoder för gränsöverskridande samtal i känsliga frågor, bland annat genom att erbjuda trygga miljöer för denna dialog. Kyrkostyrelsen kommer att fortsätta analysera behoven hos olika grupper i utsatta situationer och stödja våra samarbetspartner genom de kanaler som finns både inom verksamheten för internationell mission och diakoni och genom andra ekumeniska samarbeten.

Med anledning av det ökade behovet har kyrkostyrelsen intensifierat arbetet för att stärka mänskliga rättigheter och religionsfrihet här i Sverige, bland annat genom att förstärka kompetensen inom området religionsdialog. I interreligiösa frågor fortsätter samarbetet i ekumeniska sammanhang, till exempel inom SKR. Genom bland annat engagemanget i Sveriges interreligiösa råd sker konkret dialog och samverkan med företrädare för olika trostraditioner. För att motverka både antisemitism och islamofobi är det viktigt med öppenhet mot dessa religioner och förtroendefulla kontakter med ledande företrädare både nationellt och lokalt. Därigenom kan saklig kunskap och personlig kännedom spridas som motvikt till fördomar och hatbrott. Dokumentet *Guds vägar* om relationen mellan kyrkan och judendomen kommer att återaktualiseras på olika sätt.

För att främja social och kulturell öppenhet i Skåne, och inspirera och bidra med erfarenheter till liknande nationella och internationella initiativ kommer kyrkostyrelsen att stödja *Open Skåne*, *Stiftelsen Initiativ för social sammanhållning i Skåne* de närmaste åren.

Det finns tre kyrkomötesuppdrag att hantera under planeringsperioden, KmSkr 2014:3 Om Guds vägar, Kairosdokumentet, KmSkr 2014:4, Religionsdialog samt KmSkr 2014:6 Ett fredsuppdrag.

För ytterligare information om arbetet med officiella relationer till andra kyrkor och samfund, se rubriken *Samarbetet i globala ekumeniska allianser* i avsnittet *Internationell mission och diakoni*.

Tabell 3. *Kostnader och finansiering av officiella relationer till andra kyrkor och samfund*

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Extern finansiering	2	2	2	2	2	0	0
Allmän utjämningsavgift	24	28	31	28	28	3	0
Kostnader	-26	-30	-33	-30	-30	-3	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna ökar 2016 till följd av att LVF och Katolska kyrkan kommer att gemensamt vara värdar för ett ekumeniskt högtidlighållande av reformationens 500-årsjubileum hösten 2016.

Internationell mission och diakoni

Uppdraget är att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Verksamheten formas utifrån en nära, målmedveten och strategisk samverkan med andra kyrkor och internationella organ samt med församlingar i Svenska kyrkan. Verksamheten finansieras av insamlade medel och erhållna bidrag. Sida är en betydande bidragsgivare till vilken Svenska kyrkan är en ramavtalsorganisation. Inom det humanitära området är Svenska kyrkan också en strategisk partner till Sida.

Det internationella arbetet organiseras i program utifrån fem tematiska policyområden: *Pastoral utveckling*, *Genusrättvisa och jämställdhet*, *Hälsa*, *Hållbar försörjning* samt *Fred och försoning*. Inom varje landprogram sker analyser utifrån dessa tematiska områden och med en tydlig fokusering av samarbetspartner och insatser. För varje landprogram liksom för programmen i policydialog och humanitära insatser finns särskilda resultatramverk upprättade som visar vilken måluppfyllelse man hoppas på.

Region- och landprogram

För att få mest effekt för människor som lever i fattigdom och utsatthet, har Svenska kyrkan valt att fokusera på vissa länder i Latinamerika, Karibien, Afrika, Mellanöstern, Nordafrika och Asien. Detta sker i 22 landprogram. Målet är att arbeta med grundorsakerna till orättvisor och fattigdom. Högre teologisk utbildning och stärkande av organisationers kapacitet är en viktig förutsättning eftersom kyrkor, och andra religiösa aktörer, har en avgörande roll att spela i civilsamhället för att upprätta människor och bidra till en hållbar samhällsutveckling. Under perioden sker bland annat en särskild satsning på att stärka olika teologiska utbildningsinstitutioner, med stöd från Lunds missionssällskap. En viktig målgrupp i allt arbete är barn och unga. I landprogrammen sker samarbete med lokala partner. Vi samverkar med olika typer av kyrkor och organisationer i både huvudstäder och på landsbygden. Det kan vara gräsrotsorganisationer, kyrkors diakonala organisationer, påverkansorganisationer eller nätverk samt teologiska utbildningsinstitut. Våra partner arbetar exempelvis för ökad livsmedelssäkerhet, hållbart jordbruk, mikro-

finansiering, förbättrad barn och mödrahälsa, miljö och klimatfrågor samt skydd för människorättsförsvarare i konfliktområden.

KsSkr 2015:1

I länderna arbetar Svenska kyrkan med flera olika aktörer för att nå så många människor som möjligt och för att grundorsakerna till orättvisor och fattigdom ska adresseras. En förutsättning för att det ska ske är att arbetet är rättighetsbaserat och att det finns gynnsamma förutsättningar för civilsamhällets organisationer och kyrkor. En viktig del av arbetet i programmen är nationell och regional policydialog för att få myndigheter och beslutsfattare att ta ansvar för att människors rättigheter uppfylls och respekteras. I det sammanhanget sker samverkan med organisationer, oftast kyrkorelaterade, som arbetar med påverkansfrågor, nationellt eller internationellt. Eftersom Svenska kyrkan ingår i internationella nätverk och är medlem i globala ekumeniska organisationer, sker arbete också på global nivå för att stärka de mänskliga rättigheterna.

I varje landprogram finns en beredskap, ofta genom ett av ACT-alliansens nationella forum, att svara på humanitära situationer. Det är viktigt att länka ihop det humanitära programmet med det långsiktiga utvecklingssamarbetet i landprogrammen för att fokusera på grundorsakerna till människors återkommande utsatthet. Detta görs exempelvis genom fred- och försoningsarbete, arbete för klimatanpassning, katastrofberedskap och genusrättvisa.

Planerna för utfasningen av Europaarbetet, främst Moldavien och Kosovo kan komma att påverkas av den snabba händelseutvecklingen i Europa, inte minst med anledning av situationen för EU-migranter och romer. Ett nära samarbete med Kyrkans nödhjälp i Norge, NCA, har etablerats vad gäller stöd till romers utsatta situation i Rumänien, och kommer att vidareutvecklas under planeringsperioden.

Program för global policydialog

I samverkan med regionala och globala nätverk och ekumeniska organisationer bedrivs påverkansarbete i några globala frågor som på sikt är helt avgörande för effektiv fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Kombinationen av strategiska samarbeten och allianser å ena sidan och evidensbaserade studier och analyser å den andra, ökar möjligheterna att påverka.

Landprogrammets påverkansarbete kompletteras av arbetet på den globala nivån, på EU nivå och på Sverigenivå för att påverka policyprocesser och beslutsfattande i viktiga globala utvecklingsfrågor som exempelvis klimatfrågan och FN:s nya hållbarhetsmål.

Arbetet underbyggs av egna analyser av den verksamhet som Svenska kyrkan tillsammans med partner genomför, men relaterar också till aktuell forskning och andra aktörers erfarenheter. Genom att både påverka beslutsfattare att agera i de globala policyfrågorna och att påverka attityder och ställningstaganden i kyrka och samhälle bidrar vi till förändring. Det är av vikt att arbeta med olika metoder för att få engagerade i Svenska kyrkan, inte minst unga, att aktivt delta i opinionsbildning.

Program för humanitära insatser

Svenska kyrkan har ett mandat att rädda liv och lindra nöd i akuta situationer. Detta uppdrag utförs genom humanitära insatser som primärt samordnas inom *Action by Churches Together*, ACT-alliansen, men det utförs även i samarbete med andra partner. Det humanitära arbetet bedrivs utifrån internationella standarder och principerna om humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende. Svenska kyrkan har beredskap att bistå med insatser i akuta situationer, primärt i Svenska kyrkans land-

programsländer, men även i särskilda fall i länder där Svenska kyrkan inte har ett tidigare samarbete.

Med anledning av de miljontals utsatta människor som lever i Mellanöstern förstärks de humanitära insatserna med särskilt fokus på familjers och barns förhållanden samt på flyktingar från Syrien och Irak. Under 2015 sker en revidering av region- och landprogrammen i Mellanöstern med anledning av kyrkostyrelsens beslut, som ligger till grund för nya insatser med start från 2016 och framåt. Det planeras också kompetenshöjande insatser för att rusta medarbetare och partner i frågor om religions- och övertygelsefrihet.

Samarbete i globala ekumeniska allianser

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och vill vara en aktiv medlem för att stärka ekumeniska globala allianser, verka för tro och tillsammans bidra till att kyrkor blir inkluderande och hållbara.

Samarbetet med Kyrkornas världsråd (KV) och Lutherska världsförbundet (LVF) kommer under perioden att fokusera på de tematiska policyområden som anges ovan. Det gäller inte minst KV:s uppdrag som samlande kraft för medlemskyrkor i teologisk reflektion, stärkande av kvinnors röst och ledarskap samt interreligiös dialog för fred och försoning. Under ramperioden kommer Svenska kyrkan att övergå till att stödja KV med ett övergripande kärnstöd, som innebär att KV själva kan prioritera inom vilka områden som Svenska kyrkans medel ska användas. Samtidigt kommer dialogen mellan Svenska kyrkan och KV att inriktas mot strategiska övergripande frågor och inom de fem policyområden som angetts ovan. KV:s och ACT-alliansens unika ingång i FN-systemet, bland annat genom det globala ekumeniska FN-kontoret i New York och Genève, får fortsatt stöd under perioden. Detta bidrar till att stärka kyrkornas röst i globala rättvisefrågor. ACT-alliansen har en ny global strategi för perioden 2015–2018, som antogs av generalförsamlingen i oktober 2014, som riktar mot arbete för mänsklig värdighet, lokal hållbar utveckling, klimat och miljö samt mot att stärka alliansen institutionellt. Vad gäller det senare handlar det om att stärka samordningen och kapaciteten hos de regionala och nationella ACT forumen för att bättre samverka i humanitära insatser, katastrofriskreducering och gemensamma strategier för långsiktigt diakonalt biståndsarbete. Under 2015 och 2016 deltar Svenska kyrkan aktivt i ACT-alliansens gemensamma globala kampanj i klimatfrågan, bland annat genom att anordna pilgrimsvandringar och med närvaro samt uppföljning av det globala FN toppmötet i december 2015 i Paris. Genom ACT-alliansens EU kontor i Bryssel, som etablerades 1 januari 2015, finns nu ett mer synligt, resursstarkt och fokuserat påverkanskontor gentemot EU institutionerna. Fokus kommer att ligga på EU:s gemensamma utvecklingspolitik, klimatarbete och arbete för livsmedelssäkerhet. Genom kontoret finns en europeisk samordning av påverkansarbetet för en rättvis fred i Israel/Palestina och för demokratisk samhällsutveckling i Centralamerika, med respekt för de mänskliga rättigheterna.

Stöd fortsätter att utgå till LVF:s globala program för att stärka lutherska kyrkors teologi och utbildningar, organisations- och ledarskapsutveckling samt genderfrågor. LVF har också en unik möjlighet att skapa ett högprofilerat lobbyarbete i mänskliga rättigheter genom att länka alternativa rapporteringar från sina lokala fältkontor till UNHCR, FN:s Högkommissarie för Mänskliga Rättigheter och FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Svenska kyrkans internationella arbete sekonderar medarbetare till samarbetskyrkor och andra partnerorganisationer för att stärka deras kapacitet att uppfylla sina egna insatsmål eller för att stärka relationen med Svenska kyrkan generellt. Vi har också medarbetare som utgör Svenska kyrkans landrepresentanter, och som håller nära kontakt med samarbetspartner och deltar i nationella ACT forum och i andra ekumeniska sammanhang. Under perioden räknar vi med 25 till 30 medarbetare utsända på längre tid. I tillägg till detta finns också den humanitära poolen, i vilken medarbetare med särskild psykosocial kompetens ingår, som på uppdrag av ACT-alliansen åker till katastrofsituationer för att antingen bidra med psykosocial expertis i behovsanalyser eller stödja lokala organisationers medarbetare med psykosocialt stöd. I de flesta fallen handlar det om kortare uppdrag på mellan en och sex månader.

Arbetet med engagemang, stöd, insamling och vänrelationer

Detta arbete relaterar även till skrivelsens avsnitt *Stöd till stift och församlingar*, men beskrivs här så att den internationella verksamheten redovisas i sin helhet. Den internationella verksamheten ska utgöra ett stöd och en samordning för församlingars och stifts engagemang i internationella frågor. Under de kommande åren kommer detta stöd att utvecklas och arbetet inom Svenska kyrkan att förnyas.

Det är av stor vikt att vidmakthålla det stora engagemang för Svenska kyrkans internationella arbete som finns bland ideellt engagerade. Samtidigt behöver kontaktytor med anställda och förtroendevalda stärkas, för att det internationella arbetet ska integreras i församlingarnas och stiftens egna verksamhetsplaner, budgetar och insatser. Samtliga nivåer i Svenska kyrkan bär ett gemensamt ansvar för Svenska kyrkans internationella arbete. Insatser genomförs för att höja kunskapen om det internationella arbetet för alla inom Svenska kyrkan. Arbetet för att möjliggöra för människor i Sverige och i partnerkyrkor att dela erfarenheter omkring tro och liv kommer att fortsätta. Likaså fortsätter utvecklingen av de utbytesprogram som finns. Särskilt stöd prioriteras med syfte att utveckla former för delande, rådgivning och samordning av de vänrelationer som idag bärs av nationell nivå, stiftet och församlingarna. Stödfunktionen utgör ett stöd för stiftens arbete med att främja internationell mission och diakoni i församlingslivet. Vidare undersöks möjligheten att omvandla en del av de projekt som nationell nivå idag ansvarar för till att bli vänprojekt som stift och församlingar istället bär och får möjlighet att utveckla en närmare relation till. Insamlingsmarknaden är konkurrensutsatt, men målsättningen är att öka insamlingen från församlingar och kyrknära sammanhang vilket kräver ett fortsatt starkt och ökat förtroende för hela verksamheten. Många församlingar vill bidra till det internationella arbetet genom att avsätta medel i sin reguljära budget och under perioden görs insatser för att underlätta detta. Insatserna för att engagera den viktiga åldersgruppen 18–30 år intensifieras genom bland annat projektet *Agera* i samarbete med Svenska Kyrkans Unga.

Internt utvecklings- och kvalitetssäkringsarbete

Det kvalitetsarbete som krävs inom verksamheten i och med att Svenska kyrkans internationella arbete är certifierat i *Humanitarian Accountability Partnership*, HAP, kommer att implementeras gradvis under en femårsperiod, med start 2014. Under 2015 genomfördes en översyn av HAP:s internationella sekretariat om hur Svenska kyrkans internationella arbete lever upp till sina kvalitetsåtaganden. I översynen ingick att undersöka möjligheten för det internationella arbetet att bli certifierat enligt den nya internationella kvalitetsstandarden *Core Humanitarian Standard*,

CHS, som alla globala humanitära organisationer har enats om. Preliminära resultat visar att vi har goda förutsättningar för att bli certifierade enligt den nya standarden, men att ett antal åtgärder måste vidtas under ramperioden, som till exempel att publicera betydligt fler nyckeldokument på engelska så att de blir tillgängliga för internationella samarbetspartner. Det kan innebära att nya direktiv om engelska som arbets- och kommunikationsspråk kan behöva tas under perioden. Det innebär också att webben måste göras om utifrån dessa förutsättningar.

Tabell 4. Kostnader och finansiering av internationell mission och diakoni

	Utfall	Detalj- budget	Kostn. ram	Plan. ram	Plan. ram	Jäm- förelse	Jäm- förelse
	2014	2015	2016	2017	2018	2016	2017
Extern finansiering	353	363	403	449	453	78	120
Varav insamlade medel	177	171	184	187	191	30	33
Varav erhållna bidrag	163	178	216	259	259	45	84
Varav övr. int., förändr. dest. medel	13	14	3	3	3	3	3
Allmän utjämningsavgift	75	89	92	92	92	2	2
Ränta destinerade medel	0	1	1	1	1	0	0
Kostnader	-428	-453	-496	-542	-546	-80	-122
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Intäkterna ökar jämfört med tidigare ram främst till följd av den planerade ökningen av insamlade medel och av bidrag från myndigheter och organisationer. Nivån på finansiering från allmän utjämningsavgift följer den långsiktiga plan som kyrkostyrelsen tidigare utformat med tillägg för halva finansieringen av satsningen i Mellanöstern. Resterande del finansieras av destinerade medel. För verksamheten 2016 finns 117 miljoner kronor i destinerade medel (se även tabell 27).

I enlighet med kyrkomötets beslut 2007 ingår 30 miljoner kronor avseende bostadsbyggnadsprojekt på Olivberget i Jerusalem. Kostnaden fördelas med 10 miljoner kronor för respektive år.

Den internationella verksamheten finansieras till stor del genom externa bidrag, huvudsakligen från Sida. Dessa kan förändras under planeringsperioden och medföra att kostnadsramen ökar eller minskar.

Stöd till stift och församlingar

Uppdraget är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet.

Stödet till församlingar ges antingen direkt eller via stiftet, därtill lämnas stöd till stiftet utan en direkt koppling vidare till församlingsnivån. Vissa utvecklingsarbeten äger rum i samarbete med något eller några stift med särskilt intresse och engagemang inom ett verksamhetsområde. Likaså tar ibland något eller några stift ansvar för nationell samordning och utveckling i en fråga för en kortare eller längre period, exempelvis så som några stift gör för området arbetshandledning och för spetsutbildningar som kräver allt för stora resurser för stiftet att bära på egen hand.

Verksamheten inriktas på att ge stöd inom de större prioriterade områden som kyrkostyrelsen och stiftet kommit överens om: *omvärldsanalys och forskning, administrativ samverkan, stöd till församlingens grundläggande uppgift samt kommunikation*, områden som övergripande beskrivs i tidigare avsnitt.

Här följer några exempel på kyrkostyrelsens stöd till stift och församling:

Många människor har en begränsad erfarenhet och förståelse för hur kristen tro kan ge mening och sammanhang. Detta beskrivs i den del av omvärldsanalysen som behandlar engagemang och samhörighet. Den större satsningen på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*, genomförs under perioden och kulminerar under reformationsjubileet 2017. Syftet är att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften genom att bland annat kompetensutveckla och stärka anställda, förtroendevalda och ideella medarbetare som bärare av tro. Kyrkostyrelsen anser också att det är angeläget att satsningen bidrar till församlingarnas arbete för människors livslånga lärande och att satsningen ska påverka församlingarnas strukturerade långsiktiga planering i sina undervisnings- och missionsuppdrag.

Det konkreta innehållet i satsningen genomförs i samarbete mellan kyrkostyrelsen, stiftet och församlingarna. Som exempel genomförs en årlig konferens som bidrag till fortbildning i stift och församling samt mötesplatser för erfarenhetsutbyte och lärande.

Kartläggning, analys och forskning genomförs och en delsatsning genomförs i samarbete med Svenska Kyrkans Unga som ett bidrag till att stärka ungas livskvalitet. Det finns bland annat delsatsningar för att lyfta kyrkorummets möjligheter och stärka kunskapen om Bibelns berättelser och betydelse i kristen tradition samt delsatsningar i syfte att genomföra pedagogiskt strategiskt arbete i församlingar. Kyrkostyrelsen menar att det gemensamma utvecklingsarbetet måste fortsätta även efter det att denna specifika satsning har avslutats.

Kyrkostyrelsen avser att årligen följa processen och informera kyrkomötet om hur den fortskrider samt presentera en utvärdering av genomförandet och måluppfyllelsen för kyrkomötet 2019. Kyrkomötet beslutade 2012 att fastställa en ram på 60 miljoner kronor för detta ändamål utöver ordinarie ram, under åren 2013–2018. Denna ram redovisas särskilt i tabell 25. Kyrkostyrelsen har hittills fått in ett femtontal ansökningar, vilket innebär att det fortfarande finns möjligheter till fler delsatsningar i stift och församlingar.

Kyrkohandboken

I arbetet med revision av kyrkohandboken främjas det gemensamma för Svenska kyrkan och den lokala gestaltningen för gudstjänstglädje i församlingarna. Engagemanget för den genomförda remissomgången av förslaget till ny kyrkohandbok 2013 vittnar om stort intresse bland många människor. I revisionsarbetet som förlängts förstärks den musikaliska kompetensen. Under perioden 2016–2017 kommer kyrkohandboksrevisionen att slutföras och ett slutförslag till ny kyrkohandbok lämnas till kyrkomötet 2017, för att sedan kunna tas i bruk på påsk- eller pingstdagen 2018. I slutfasen kvalitetssäkras förslaget med särskild teologisk, språklig och musikalisk expertkompetens. En uppföljande remittering till stift och församlingar äger rum under våren 2016.

Efter beslut i kyrkomötet slutföras kyrkohandbokens översättningar till nationella minoritetsspråk, svenskt teckenspråk och andra språk till exempel engelska.

Det finns ett kyrkomötesuppdrag, KmSkr 2014:20 *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan* knutet till arbetet.

Reformationsfirande

Planeringen av ett reformationsfirande har påbörjats i samverkan med Lutherska världsförbundet (LVF) och Sveriges kristna råd (SKR) i enlighet med kyrkmötesuppdraget, KmSkr 2011:6, För ett firande av reformationens 500-årsjubileum 2017. Målet med firandet är att aktualisera och levandegöra kristen tro på ett sätt som håller samman dåtid, nutid och framtid och som pekar mot dess förändrande kraft. Det finns fyra principer för reformationsåret bearbetade utifrån LVF:s grundsatser: *Jesus Kristus i centrum, Ekumenisk lyhördhet, En global angelägenhet, Individens bemyndigande och Behovet av att ständigt reformeras*. Firandet kommer att ha en folkbildande karaktär och bland annat kommer en kunskapsbank att byggas upp på Svenska kyrkans hemsida, som blir användbar för både den breda allmänheten och för kyrkans medarbetare. Stift och församlingar kommer att erbjudas inspirationspaket för barn och ungdomar. Firandet kommer att prägla flera av de återkommande arrangemang som finns inom Svenska kyrkan före, under och efter reformationsåret samt färga tre större arrangemang under 2017: *Teologifestivalen, Världens fest* och *Se människan scenen* på Bok- och biblioteksmässan. Därtill planeras det unika arrangemanget *Reformationsveckan* i oktober 2017.

LVF och Katolska kyrkans ekumeniska högtidlighållande av reformationens 500-årsjubileum hösten 2016, innebär ett ekonomiskt bidrag samt personellt stöd för att hårbärgera manifestationen.

Hållbarhet

Det handlar om att i planeringen för stöd till stift och församlingar identifiera de områden som stärker ett hållbart samhälle och ett meningsskapande kyrkoliv. Därför omfattar kyrkostyrelsens arbete stöd till klimatarbete, utveckling av det diakonala arbetet och utmaning i identitets- och människovärdesfrågor, som samtliga bidrar till en global sammanhållning.

Svenska kyrkan har ett särskilt ansvar när människovärdet kränks och när skillnaden mellan människor blir större. En konkret utmaning är att all verksamhet ska vara tillgängligt för alla oavsett funktionsnedsättning eller social utsatthet.

Kyrkostyrelsen följer FN:s klimatförhandlingar och bidrar till opinionsbildning. Det finns certifieringssystem och andra verktyg för församlingars omställningsarbete för miljön och biskopsbrevet om klimatet lyfts fram.

Inom arbetet för hållbarhet är det viktigt att samverka med andra organisationer och nätverk både i Sverige och internationellt, till exempel Konferensen för europeiska kyrkor. Många av de frågor Svenska kyrkan arbetar för globalt i Sverige kräver ett europeiskt perspektiv och samarbete. Ekumeniska EU-kontoret i Sverige, där Svenska kyrkan genom SKR är en av huvudmännen är ett stöd till församlingarnas utvecklingsarbete genom kunskapsförmedling och handledning vid ansökningar om ekonomiskt stöd från EU, en värdefull samarbetspartner inte minst i frågor som handlar om församlingarnas arbete med asylsökande och flyktingar.

Genom Fairtrade Sverige AB, som Svenska kyrkan äger till hälften, påverkar Svenska kyrkan detaljhandeln, återförsäljare och grossister att framställa produkter på ett hållbart sätt.

Genom att erbjuda stift och församlingar en finanspolicy och etiskt ansvarsfulla investeringsmöjligheter, vilka vilar på grundprinciperna om människovärde och förvaltarskap, kompletterar kapitalförvaltningen det arbete som sker på andra håll inom Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan strävar efter att ta utgångspunkt i ett rättighetsbaserat diakonalt arbete som innebär att individen får möjlighet till inflytande över sitt liv, att berörda parter involveras och att grundorsakerna till en problematik identifieras.

Svenska kyrkans församlingar finns idag på nya arenor och den diakonala verksamheten hittar nya former. Det ställer nya krav i fråga om analys, kompetens och kvalitet. På kort sikt vill vi öka medvetenheten om vilken roll Svenska kyrkans diakonala arbete har ur ett samhällsperspektiv, dess bidrag till välfärd i samhället samt kopplingen till vårt uppdrag som kyrka. Som exempel finns ett nationellt webbverktyg som stöd vid planeringen av församlingens diakonala arbete som leder till lokala diakonipastorater med handlingsplaner.

Kyrkostyrelsen antog 2013 en plattform om *Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden*. Syftet med plattformen är att beskriva motiv och principer vägledande för Svenska kyrkan på nationell nivå. Den ska fungera inspirerande för församlingar och stift. Kyrkostyrelsen planerar för en fortsatt bearbetning av Svenska kyrkans roll och uppgift i välfärden och arbetet rymmer en flerårig dialog- och arbetsprocess i nära samråd med stiftens samt ett strukturerat erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning. Vid den fortsatta bearbetningen av välfärdsfrågorna ska den antagna plattformen fungera både som ram och som utgångspunkt.

I de samhällsförändringar som sker på välfärdsområdet efterfrågas Svenska kyrkan och det mervärde kyrkans delaktighet i en social ekonomi innebär. Som exempel på Svenska kyrkans samhällsnytta finns sedan länge flera etablerade lokala samarbeten mellan Arbetsförmedlingen och församlingar i syfte att stödja människor i arbetslöshet. Ett nationellt projekt kommer att genomföras under perioden i samarbete med Arbetsförmedlingen centralt och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation i syfte att inspirera och stärka församlingarnas kompetens ytterligare inom området.

Integration, mångfald och själavård

Framväxten av främlingsfientliga grupper manar Svenska kyrkan att agera. När demokratin och kyrkans värderingar hotas har Svenska kyrkan ett uppdrag att skapa arenor för samtal och stå upp för mänskliga rättigheter, integration och allas lika värde. Svenska kyrkan är en viktig röst i samhällsdebatten och denna roll behöver stärkas ytterligare.

En stödfunktion kommer att etableras på nationell nivå i samråd med stiftens för att bistå stift och församlingar med kunskap och aktuell information för deras arbete med flyktingar och asylsökande. Det är önskvärt att den kunskap och erfarenhet som finns i Svenska kyrkans humanitära arbete utomlands tillvaratas i arbetet och mottagandet av asylsökande och flyktingar i Sverige. Svenska kyrkan kommer även fortsättningsvis bidra till verksamheten och utvecklingen av *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar*.

Kyrkostyrelsen vill under planeringsperioden öka medvetenheten i hbtq-frågor. Kyrkostyrelsens ambition är att ta fram och presentera en förenklad processmodell för arbete med hbtq-frågor, som kan användas i församlingar.

Det ges stöd till stiftens arbete för att motverka sexuella trakasserier och våld i nära relationer och till arbete i gender- och mångfaldsfrågor. Jämställdhetsskrivelsen som redogör för jämställdheten i Svenska kyrkan och som presenteras för kyrkomötet vart fjärde år medverkar till att frågan om jämställdhet uppmärksammas. Nästa gång en jämställdhetsskrivelse lämnas är 2016.

Kyrkostyrelsen samordnar Svenska kyrkans familjerådgivning samt en del av själavården på samhällets institutioner. Likaså samordnas tre telefonjourer och den nystartade själavården på nätet, inte minst viktiga i kyrkans arbete för att förhindra suicid. Med anledning av ett kyrkomötesuppdrag (KmSkr 2013:14), kommer perioden att innebära ett utvecklingsarbete vad gäller kyrkans möte med människor i sorg kopplat till begravning.

Barn, ungdomar och unga vuxna

Arbetet med att stärka barns och ungas delaktighet i Svenska kyrkan fortsätter i samverkan med stiftet. Medarbetare som möter barn och unga erbjuds fortbildning och inspiration inom exempelvis konfirmandarbetet och för samarbetet mellan kyrka och skola. Nationella fortbildningar för mötet med barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar erbjuds även fortsättningsvis och pedagogiskt utvecklingsarbete med det kyrkliga kulturarvet och kyrkorummet som resurs kommer att initieras. Under verksamhetsperioden kommer chefer för förskolor med Svenska kyrkan som huvudman att mötas för erfarenhetsutbyte. Samarbetet med *Svenska fotbollsförbundet* fortsätter att utvecklas och genom detta etableras en kontakt med barn och unga som innebär att den som är ung inte måste välja antingen kyrkan eller idrotten.

Under perioden genomförs det tvådelade kyrkomötesuppdraget, KmSkr 2013:18 om konfirmation, med syftet att dels stärka informationsinsatser och dels uppmärksamma konfirmationens betydelse som ett stöd till ungas livskvalitet så som det formuleras i Svenska kyrkans riktlinjer för konfirmandarbetet.

Det är värdefullt med flera alternativ i konfirmandarbetet som olika inriktningar och teman som möter ungdomars skilda intressen. Erfarenheten visar att konfirmationsläger är oslagbart i sin form och något som uppskattas av konfirmanderna. Men föräldrarnas möjlighet att finansiera konfirmandtiden får inte påverka tonåringarnas möjlighet till en meningsfull konfirmandtid. Verksamhet som riktar sig till föräldrar, barn och unga får inte stänga ute någon på grund av ekonomisk eller social utsatthet. Även barn som placerats i samhällsvård har rätt till delaktighet i Svenska kyrkans församlingar. Detta kräver att avgiftsfria aktiviteter erbjuds som i sin tur kräver uppmärksamhet för frågan och resurser lokalt. De ökade klyftor som finns i samhället och som beskrivs i omvärldsanalysen ska motverkas i hela Svenska kyrkans verksamhet.

Unga vuxna är en ofta bortglömd grupp som stundtals faller utanför Svenska kyrkans målgruppsanpassade verksamhet. I denna grupp finns både kompetens, vilja till ideellt engagemang och en stor nyfikenhet. Det finns många ideellt engagerade i konfirmandarbetet lokalt, inte minst unga konfirmandledare som behöver fortsatt stimulans och uppmuntran.

Eftersom unga människor ofta flyttar, som också nämns i omvärldsanalysen, pågår ett arbete för att utveckla arbetssätt och tekniska verktyg som synliggör och underlättar möjligheten att följa unga medlemmar som byter bostadsort. På större högskoleorter väljer många studenter att delta i det ekumeniska arbete som bedrivs i Universitetskyrkan, men för både studenter och andra unga kan en personlig inbjudan från en församling på den nya bostadsorten innebära en naturlig ingång även till det lokala församlingslivet. Svenska Kyrkans Unga vittnar om hur unga människor förlorar kontakten med kyrkan när de byter bostadsort.

Eftersom Svenska kyrkan är rikstäckande finns förutsättningar att medvetet och strukturerat följa våra medlemmar så att relationen kan bestå på den nya bostadsorten

och församlingar kommer att ges möjlighet att under planeringsperioden i någon form få kännedom om de unga människor som flyttar till orten, såväl som äldre.

Ett kyrkomötesuppdrag ska hanteras under planeringsperioden, KmSkr 2014:2, Nationellt program för praktik för unga.

Det ekonomiska stödet till Svenska Kyrkans Unga utökas under planeringsperioden.

Ideellt engagemang

I den aktuella studie som nämns i omvärldsanalysen framgår det positiva tecknet att 700 000 personer skulle kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet, främst inom det sociala området. Denna dolda rikedom av människor, som idag saknar en närmare relation till Svenska kyrkans verksamhet, måste beredas plats för sitt engagemang och anställda medarbetare i Svenska kyrkan behöver utbildas i att leda ideella medarbetare. Att ta vara på ideella krafter är ett uppdrag som inte bara handlar om att fördela redan identifierade arbetsuppgifter. Det handlar också om att ta tillvara människor som i konsekvens av sitt dop vill bidra med sin specifika kompetens, sina nätverk och visioner som i sin tur kan påverka och förnya Svenska kyrkan.

Att verka för en kyrka med fler ideella krafter är en utmaning som kräver ytterligare kulturförändring, så att det ideella engagemanget kan tillföra, berika och stärka verksamheten.

Att som individ göra en insats i en verksamhet som kyrkans, kan både skapa mening och sammanhang, ge livsmod och näring till fortsatt identitets- och trosutveckling. Praktisk handling är för många en väg till tro och för den ideellt engagerade kan detta vara en ingång till fördjupad tro och kyrklig gemenskap, inte minst för yngre människor.

Svenska kyrkan stödjer ideellt engagemang genom att stödja nätverket Ideellt forum i Svenska kyrkan och Volontärbyrå i Svenska kyrkan som i samverkan med stiftet erbjuder fortbildning, erfarenhetsutbyte och lärande. Svenska kyrkan är också medlem i paraplyorganisationen Forum – Idéburna organisationer med social inriktning. Vidare lämnas organisationsbidrag till EFS.

Flerspråkighet och minoriteters rättigheter

De lagstadgade minoritetsrättigheterna som nämns i omvärldsanalysen påverkar församlingarnas arbete. Arbetet inom flerspråkighetsområdet inriktas på att fullfölja de kunskapshöjande och metodutvecklande insatser som planerats och som förväntas ge församlingar bättre förutsättningar att klara den grundläggande uppgiften även på de nationella minoritetsspråken. För att detta ska kunna ske behöver biblar, psalmer och kyrkohandböcker göras tillgängliga på dessa språk. Det behövs också insatser för att inkludera döva och hörselskadade i Svenska kyrkans verksamhet. Särskilt fokus läggs på att utveckla Svenska kyrkans flerspråkiga arbete bland barn och unga för att stärka minoritets- och urfolksbarns och ungas identitet, livsmod och andliga utveckling.

Under perioden stärks insatserna för att synliggöra samers erfarenheter. De diakonala insatserna behöver stärkas för att möta samer i deras existentiella frågor och för att öka dialogen med majoritetssamhället. Sommaren 2017 står Svenska kyrkan värd för de samiska kyrkodagarna i Arvidsjaur.

Svenska kyrkans arbete med inkludering av romer och resande förstärks genom ett projekt som pågår fram till sommaren 2016.

Kommunikationsstöd

De förändrade kommunikationsmönstren utmanar Svenska kyrkan. Kyrkan är kommunikativ till sitt väsen och behöver ständigt pröva nya vägar i sin kommunikation, i att förmedla sitt budskap och delta i samhällssamtalet. Ett uttryck för denna prioritering är ett fortsatt och stärkt praktiskt och strategiskt kommunikationsstöd från kyrkostyrelsen, inte minst i det nya medielandskapet samt utveckla nya arenor för reflektion och samtal i kyrka och samhälle.

De kärnvärden och ledord som ska präglade all kommunikation är närvaro, öppenhet och hopp. Allt kommunikationsarbete ska sikta mot en kyrka som människor har en positiv relation till och känner glädje över att tillhöra. Den nationella nivån ska fungera som en sammanhållande kraft genom samlat kommunikationsstöd till stift och församlingar.

Det behöver satsas mera på kommunikation till en bredare allmänhet de närmaste åren och konkret innebär det att tematiska och målgruppsanpassade verktyg behöver utarbetas, såsom exempelvis den nyligen etablerade ungdomsportalen och den nya ljusständningsfunktionen som öppnade 2014. Under perioden som kommer är bland annat kyrkovalet 2017 en kommunikationsutmaning.

Den digitala kommunikationen behöver förbättras, inte minst internt i Svenska kyrkan genom intranätet. Det gäller också kyrkans närvaro på sociala medier i stort och genom att utveckla det pastorala arbetet i de särskilda forum som finns och som behöver etableras på nätet. Sociala medier är ett naturligt sätt att nå och behålla kontakten med unga människor till exempel efter konfirmationen.

Kyrkomötesuppdraget KmSKr 2014:17 Svenska kyrkan på nätet, handlar om att skapa en barnportal för Svenska kyrkan och intensifiera arbetet med att tillgängliggöra webbsända gudstjänster på nätet vilket genomförs under planeringsperioden.

Arbetet med att göra psalmboken tillgänglig på nätet fortsätter i samarbete med Verbum Förlag AB, ett arbete som bygger på kyrkomötesuppdraget Den svenska psalmboken, KmSKr 2011:10.

Att samordna, prioritera och effektivisera i kommunikationsarbetet för hela Svenska kyrkan minskar andelen trycksaker, vilket spar resurser och bidrar till ett hållbart samhälle.

Administrativ samverkan

Kyrkomötet har vid flera tillfällen konstaterat att samverkans- och samordningsområdet inom Svenska kyrkan är ett angeläget och prioriterat område för att arbetet ska bedrivas ändamålsenligt, kostnadseffektivt, kvalitativt och hållbart. Medlemsutvecklingen, de makroekonomiska faktorerna samt den samhällsekonomiska utvecklingen med privatekonomiska konsekvenser som följd påverkar avgiftsunderlagets storlek och därmed Svenska kyrkans ekonomi. För att möta de kostnadsökningar som finns för samtliga enheter i Svenska kyrkan planerar kyrkostyrelsen vidare för en allt mer långtgående administrativ samverkan, så att församlingar även fortsättningsvis ska kunna utföra den grundläggande uppgiften lokalt. Kyrkostyrelsens strävan är att det ska finnas en likvärdig kvalitet i hela Svenska kyrkan trots att förutsättningarna är olika.

Kyrkostyrelsen gör bedömningen att de administrativa samverkansområdena ekonomi- och löneadministration, fastighetsförvaltning, inköpsstöd, IT-system inklusive telefoni och videokonferenser samt dokument-, ärende- och arkivhantering bör prioriteras. Verksamheten ska därför fokusera på stöd inom dessa områden under planeringsperioden. Arbetet inriktas på att, i den utsträckning det är motiverat ur ett kostnads- och kvalitetsperspektiv, utveckla gemensamma arbetssätt och

systemstöd. Utvecklingen av gemensamma stöd kräver även att support- och utbildningsfrågor hanteras och utvecklas så att det finns ett ändamålsenligt stöd till verksamheten.

Administrativ samverkan är det område som enligt kyrkostyrelsen ska ses som mest prioriterat ur ett ekonomiskt perspektiv. Ett arbete pågår med att konkretisera målsättningar inom respektive del i form av bland annat besparingspotential och kvalitativa aspekter.

Ramavtal för hela Svenska kyrkan har under 2014 genererat besparingar på drygt 70 miljoner kronor, en ökning med drygt 20 miljoner kronor i förhållande till året innan. Då efterfrågan på gemensamma avtal är fortsatt hög inom flera områden vidareutvecklas upphandlingsfunktionen under de kommande åren.

En inledande analys indikerar att det inom inköpsområdet kan finnas en potential till årliga besparingar på mellan 300–400 miljoner kronor som helhet i Svenska kyrkan om arbetet med inköp hanteras på ett mer systematiskt och gemensamt sätt.

Kyrkostyrelsen sluter varje år ett kopieringsavtal med Bonus Presskopia som innebär att församlingar utan kostnad har rätt att fritt kopiera exempelvis sångtexter i verksamheten. Med anledning av den nya kyrkohandboken kommer behovet av avtal för kopiering att påverkas.

Att verka för församlingarnas och stiftens förmåga att finna finansiering för utvecklingsarbete eller särskilda satsningar är en strategisk uppgift. Det finns ett ramavtal med Ekumeniska EU-kontoret som har till uppgift att ge stöd till stift och församlingar vid ansökan om EU- och Socialfondsfinansiering.

Utvecklingsarbetet sker i nära samverkan med stiftens både vad gäller kontinuerlig analys och den fortsatta planeringen. Ett samverkansorgan mellan stiftet och det administrativa området inom den nationella nivån har inrättats.

Kyrkostyrelsen konstaterar att den gemensamma IT-plattformen, GIP, är en central förutsättning för fortsatt administrativ samverkan. Därför föreslår kyrkostyrelsen ett bidrag för fortsatt subvention av anslutning av nya enheter till GIP. Bidraget föreslås uppgå till 150 miljoner kronor för perioden 2016–2018 och kyrkostyrelsens målsättning är att minst 85 procent av kyrkans anställda är anslutna till GIP vid utgången av 2018. Detta motsvarar drygt 9 000 ytterligare anslutna användare. Utgångspunkten är att stiftet har fortsatt uppgift att regionalt driva arbetet kopplat till GIP och besluta om vilka kostnader som ska finansieras. Användning av bidraget förutsätter att stiftet först förbrukar de medel de avsatt för införande av GIP. Kyrkostyrelsen föreslås få mandat att besluta om de närmare villkoren för bidraget.

Tabell 5. Kostnader och finansiering av stöd till stift och församlingar

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Extern finansiering	24	18	19	16	16	0	-1
Allmän utjämningsavgift	137	89	72	62	129	7	-9
Finansförvaltningen	64	61	144	157	99	70	87
Kostnader	-225	-168	-235	-235	-244	-77	-77
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna ökar jämfört med tidigare ram. Den främsta satsningen avser administrativ samverkan med 50 miljoner kronor per år som stöd till stiftet för anslutning av nya enheter till den gemensamma IT-plattformen. Resursförstärkning sker också inom gemensamma administrativa system, fastighetsområdet och kommunikationsstöd.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Uppdraget är att ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämma utbildningsplaner samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Vidare är uppdraget att stödja rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning. Utbildningarna ska uppfattas som attraktiva och hålla en hög kvalitet till en rimlig kostnad.

Den nya utbildningsordningen gäller enligt beslut för de som påbörjat sina studier efter den 1 augusti 2013. För de som påbörjat sina studier före detta datum gäller övergångsregler enligt beslut i Nämnden för utbildning, forskning och kultur. Från och med hösten 2017 antas dock att den stora majoriteten studerande har följt 2013 års utbildningsordning.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut, som invigdes hösten 2014, har sin placering i Uppsala, men undervisning bedrivs också i Lund. Institutet ger en integrerad pastoralteologisk utbildning efter genomförd grundutbildning för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster som innehåller gemensamma moment, men också kurser specifika för respektive yrke. Utbildningsinstitutet tog emot sina första studenter höstterminen 2014.

Till utmaningarna för de första åren, som sammanfaller med planeringsperioden, hör att hitta en form för organisation av utbildningsinstitutets verksamhet och personella resurser som håller samman institutet i en gemensam pedagogisk och teologisk vision. Det krävs en väl fungerande organisation för kontakter med stiftet som ansvarar för utformningen och genomförandet av minst åtta veckors praktik för samtliga yrkesgrupper. Detta innebär en rad etableringskostnader den första tiden.

Det nya utbildningsinstitutet ska stärka studenternas färdigheter och yrkesidentitet, deras förmåga att analysera och reflektera över kyrkan samt bekräfta och fördjupa deras samhörighet med Svenska kyrkan. Institutet ska utveckla kyrkomedarbetare vars kompetens svarar mot Svenska kyrkans framtida behov.

Vidare ska den behörighetsgivande utbildningen för blivande kyrkoherdar utvärderas och utvecklas. Det, sedan tidigare, initierade uppdraget att undersöka behovet av att utveckla avancerad vidareutbildning för de fyra professionerna kommer att följas upp i samråd med stiftet.

Institutet bedriver utbildning på två orter med cirka 70 mils avstånd vilket kräver resurser för resor mellan utbildningsorterna. Under planeringsperioden behöver dessutom lärarresurser utökas och kyrkomusikernas utbildning stärkas. Den pastoralteologiska utbildningen för kyrkomusiker omfattar 20 veckors studier på helfart och kommer under läsåret 2015–16 att erbjudas på halvfart under två terminer.

Tabell 6. Kostnader och finansiering av de kyrkliga grundutbildningarna

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Extern finansiering	1	0	0	0	0	0	0
Allmän utjämningsavgift	66	46	52	53	54	0	1
Kostnader	-67	-46	-52	-53	-54	0	-1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram. Kostnaderna för 2014 är högre än för övriga år då de innehåller etableringskostnader av engångskaraktär och kostnader för parallella verksamheter.

Uppdraget är att utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen. Detta sker genom akademisk verksamhet med forskningsanknytning och deltagande i de dialoger som kan föras i Jerusalem, kortare kurser av både akademisk och folkbildande karaktär, internationella kurser samt lokala program och utveckling av lokala kontakter.

Verksamheten är inriktad mot frågor som rör kristen livstolkning och ekumenik och betonar områdena hållbar utveckling, fred och försoning samt kvalitet och lärande. Verksamheten inriktas också på att utveckla färdiga kurspaket samt en samordnande funktion kring kursplanering.

STI är en resurs för Svenska kyrkan som helhet. Ambitionen är att samarbetet med Svenska kyrkans nya utbildningsinstitut och till flera svenska universitet ska fördjupas. Likaså samarbetet med Sensus studieförbund. Med det ökade intresset för hållbar utveckling samt miljö- och skapelseteologi i Jerusalem håller ett grönt pilgrimsarbete på att utvecklas, och detta kommer att inkluderas i institutets verksamhet och program.

För att göra STI mer känt, både inom Svenska kyrkan och lokalt i Jerusalem, kommer en marknadsförings- och informationsstrategi att genomföras.

Tabell 7. Kostnader och finansiering av STI

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Extern finansiering	1	1	0	0	0	-1	-1
Allmän utjämningsavgift	4	4	4	4	4	0	0
Ränta destinerade medel	2	1	2	2	2	1	1
Kostnader	-7	-6	-6	-6	-6	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Intäkter och kostnader är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Forskning

Uppdraget är att främja forskning inom det teologiska forskningsområdet och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden.

Verksamheten inriktas på att genomföra forskning vars resultat utgör underlag för Svenska kyrkans reflektion över sin identitet och sitt uppdrag samt reflektion över religionernas roll i det mångkulturella samhället. Arbetet innebär också att tillgängliggöra forskningsresultaten.

Under planeringsperioden kommer forskningen i huvudsak att ske inom följande områden: Kyrkans identiteter, diakonal utveckling och välfärdsfrågor, mänskliga rättigheter och religionsfrihet, global etik, globala normbildningsprocesser och mångkulturalism samt genusrelationer i kyrka och samhälle. Under perioden 2016–2018 fortsätter bearbetningen av området naturvetenskap, teologi och livstolkning i projektform i samarbete med flera organisationer, bland annat Chalmers tekniska högskola och Sigtunastiftelsen.

Former för hur forskningsresultaten ska kommuniceras brett och komma till användning i församlingarnas verksamhet etableras under perioden.

Tabell 8. Kostnader och finansiering av forskning

	Utfall	Detalj- budget	Kostn. ram	Plan. ram	Plan. ram	Jäm- förelse	Jäm- förelse
	2014	2015	2016	2017	2018	2016	2017
Allmän utjämningsavgift	10	10	11	11	11	0	0
Kostnader	-10	-10	-11	-11	-11	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är oförändrade jämfört med tidigare ram.

Kultur

Uppdraget är att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning.

Verksamheten inriktas på att stödja Svenska kyrkan som kulturarrangör och stärka Svenska kyrkans röst i kulturdebatten och kulturens ställning inom Svenska kyrkan. Svenska kyrkans kulturstipendier och filmpriser är ett sätt att stödja mötet mellan kyrka och kultur och bidra till att stärka Svenska kyrkans reflektion kring sin samtid och sitt uppdrag.

Konceptet *Se Människan* vid Bok- och biblioteksmässan i Göteborg fortsätter att utvecklas liksom arbetet med kulturdialog på filmens område.

Under perioden genomförs en inventering av stiftens behov av stöd och kompetensutveckling inom området kultur. Unga människors möjlighet att erövra och uppskatta ett kulturarv som till en början känns främmande får inte underskattas utan frimodigt erbjudas unga genom att öka bild- och kyrkorums pedagogisk kompetens bland medarbetare i stiftet.

Kyrkomötet beslutade 2013 att uppdra till kyrkostyrelsen att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv. Kyrkomötet beslutade också att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur nationell nivå fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet, KmSkr 2013:20. Musiken berör människor, oberoende av ålder, bakgrund och kultur och tar vid där orden tystnar. Den rika körverksamhet som finns inom Svenska kyrkan och de många musikgudstjänster som arrangeras regelbundet är en rikedom som många människor tar del av. Kyrkomusiken som en del av kulturarvet ska ha bredd, djup och kvalitet. Arbetet med de kyrkomusikaliska frågorna kommer därför att vara i fokus under denna verksamhetsperiod. Under 2016 äger ett nordiskt kyrkomusiksymposium rum.

Tabell 9. Kostnader och finansiering av kultur

	Utfall	Detalj- budget	Kostn. ram	Plan. ram	Plan. ram	Jäm- förelse	Jäm- förelse
	2014	2015	2016	2017	2018	2016	2017
Extern finansiering	0	1	1	1	1	0	0
Allmän utjämningsavgift	5	4	4	4	4	-3	-3
Kostnader	-5	-5	-5	-5	-5	3	3
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna har minskat jämfört med tidigare ram. Tidigare år har kulturarvs-kostnader redovisats under kultur, men finns nu under rubriken kyrkliga kultur-minnen.

Uppdraget är att besluta om fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning och redovisa användningen till regeringen.

Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt kulturmiljölagen. Årligen får Svenska kyrkan en kyrkoantikvarisk ersättning från staten för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Det årliga bidraget är fastställt till 460 miljoner kronor.

Verksamheten inriktas på att genomföra och följa upp diskussionerna med staten om villkor och nivåer på den kyrkoantikvariska ersättningen. I detta ingår att skapa en förnyad syn på det kyrkliga kulturarvet som levande och användbart och en samhällsresurs för social, kulturell och ekonomisk utveckling. Det kyrkliga kulturarvet ska betraktas som en angelägenhet och tillgång för alla i samhället.

Under planeringsperioden prioriteras tre områden. Det första är utveckling av kvalitet, effektivitet och analys, inklusive en ny modell för fördelning av ersättningen. Det andra området är nationellt stöd och utvecklade redskap i förvaltningen av fastigheter och kulturarv. Det tredje området handlar om strategisk utveckling av det kyrkliga kulturarvet som resurs för samhälle och kyrka, med fokus på utvidgat bruk, kommunikation av kulturvärdena och tillgänglighet till kyrkorna.

Kyrkostyrelsen anser det angeläget att säkra Svenska kyrkans långsiktiga förmåga att förvalta det kyrkliga kulturarvet. För detta krävs hållbar finansiering och förvaltning.

Under perioden fortsätter satsningen på kulturarvspedagogik som syftar till att kommunicera kulturvärdena till allmänheten och skapa förutsättningar för ideellt arbete där kulturarvet ses som en resurs för både kyrka och samhälle. I den nationella kommunikationen ska arbetet inriktas på ökat genomslag i synen på det kyrkliga kulturarvet som en värdefull samhällsresurs som tillhör alla.

I slutet av planeringsperioden läggs fokus på förberedelser inför 2019 års Kontrollstation, då staten utvärderar Svenska kyrkans användning av den kyrkoantikvariska ersättningen den senaste femårsperioden.

Tabell 10. Kostnader och finansiering av kyrkliga kulturminnen

	Utfall	Detalj- budget	Kostn. ram	Plan. ram	Plan. ram	Jäm- förelse	Jäm- förelse
	2014	2015	2016	2017	2018	2016	2017
Extern finansiering	551	671	530	480	460	70	20
Allmän utjämningsavgift	6	9	10	10	10	3	3
Kostnader	-557	-680	-540	-490	-470	-73	-23
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Mot bakgrund av att det tidigare funnits överskott kopplat till den kyrkoantikvariska ersättningen har kyrkostyrelsen vidtagit åtgärder genom att bland annat höja tilldelningen till församlingar och stift. Idag är bedömningen att överskottet är hanterat genom att medlen kunnat utbetalas eller tilldelas till projekt. För att inte skapa negativa effekter för potentiellt bidragsberättigad verksamhet föreslås en successiv nedtrappning från dagens nivåer till en nivå i linje med den statliga tilldelningen av ersättning på 460 miljoner kronor.

Arbete bland svenskar i andra länder

Uppdraget är att verka för att det finns kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands. I detta ligger att hålla kontakt med annan kyrklig verksamhet bland

svenskar i andra länder och samverka med nordiska och internationella organ samt främja ekumeniskt samarbete. Rekrytering och utbildning av medarbetare och utlandsplacerad personal ingår också i uppdraget.

Det pågår ett kontinuerligt analysarbete kring hur framtidens utlandskyrka ska formas, bland annat mot bakgrund av svenskarnas förändrade resmönster. Allt fler svenskar rör sig utomlands och drygt 500 000 svenskar bor för närvarande utomlands enligt SVIV, Svenskar i världens senaste räkning. Det finns en utmaning i att skapa en flexibel organisation som möter de förändringar som sker vad gäller resande och som möter de resandes behov.

Verksamheten inriktas på att höja kvaliteten i det diakonala arbetet, stärka insamlings- och kommunikationsarbetet, ge stöd i lokalförsörjningsfrågor och verka för utveckling av de lokaler som hyrs eller ägs av församlingarna samt teckna avtal med församlingar och verksamhetsplatser.

Den inomkyrkliga omvärlden måste följas noggrant och utlandsförsamlingarna måste präglas av den utveckling och förnyelse som sker hemma utifrån den historia och kontext där de verkar. Ett erfarenhetsutbyte mellan Svenska kyrkan i Sverige och Svenska kyrkan i utlandet är något som behöver utvecklas.

Det diakonala arbetet utvecklas bland annat med hjälp av de diakoner som alltmer rekryteras inom verksamheten. Den diakonala närvaron tar sig olika uttryck och ett exempel är den uppsökande verksamheten i Thailand, ett projekt som pågår fram till 2016 och som därefter kommer att utvärderas. Den ambulerande verksamhet som etablerats i Afrika, Asien och Latinamerika med mobila präster som besöker platser där verksamheten bärs av ideella medarbetare kommer också att utvärderas under 2016.

Utlandskyrkan bereder plats för unga människor i verksamheten genom barn- och ungdomsgrupper men också för unga vuxna genom det nyligen etablerade traineeprogrammet. Även svenska barn utomlands får illa och här har församlingarna en viktig uppgift att motverka den utsatta situation många barn och unga lever i.

Tabell 11. Kostnader och finansiering av arbete bland svenskar i andra länder

	Utfall	Detalj- budget	Kostn. ram	Plan. ram	Plan. ram	Jäm- förelse	Jäm- förelse
	2014	2015	2016	2017	2018	2016	2017
Extern finansiering	15	14	17	17	17	3	3
Varav insamlade medel	10	9	10	10	10	2	2
Varav erhållna bidrag	2	2	4	4	4	1	1
Varav övr. int., förändr. dest. medel	3	3	3	3	3	0	0
Allmän utjämningsavgift	68	77	74	74	74	-3	-3
Ränta destinerade medel	0	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-83	-91	-91	-91	-91	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Intäkter och kostnader är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Utjämningsystemet

Uppdraget är att svara för det kyrkliga utjämningsystemet genom att administrera och fastställa nivåerna i systemet.

Utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, för att skapa förutsättningar för verksamhet över

hela landet. Systemet omfattar inkomstutjämning, utjämning av kostnader för kyrko- underhåll och utjämning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga (generell utjämning) samt stiftsbidrag (individuella bidrag). I utjämningsystemet ingår också den allmänna utjämningsavgiften, som finansierar de individuella bidragen och stora delar av den nationella nivåns verksamhet.

Betänkandet *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, överlämnades till kyrkostyrelsen i maj 2015. Utredningen lägger bland annat förslag om att säkerställa ett långsiktigt och hållbart utjämningsystem samt att effektivisera förvaltningen av kyrkobyggnader och andra fastigheter i Svenska kyrkan. Efter remittering kan kyrkostyrelsens vidare behandling föranleda förslag i nästa års skrivelse.

Allmän utjämning utgör den nationella nivåns finansiering från kyrkoavgiften. Kyrkoavgiftsunderlaget följer inkomstutvecklingen i samhället. Budgeterade intäkter baseras på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognos för skatteunderlagets utveckling. En nedjustering görs med 2 procentenheter jämfört med SKL:s prognos för hänsyn till minskande medlemstal och demografiska förändringar.

Generell utjämning utgör utjämnningen på församlingsnivå. Den generella utjämnningen följer av kyrkoordningens bestämmelser kring inkomstutjämning, utjämning av kostnader för kyrkounderhåll och utjämning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga. Genom att avgifter och bidrag följer varandra påverkar den generella utjämnningen inte den nationella nivåns resultat.

Individuell utjämning består av stiftsbidrag. Kostnaden för stiftsbidragen utgörs av nettot mellan det totala stiftsbidraget och den utdelning som stiftens kan tillgodogöra sig från förvaltningen av prästlönetillgångar (särskild utjämningsavgift). Kostnaden på nationell nivå varierar i första hand som ett resultat av stiftens förvaltning av prästlönetillgångar.

Tabell 12. Generell utjämning

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Extern finansiering	741	756	771	788	805	1	4
Allmän utjämningsavgift	1	0	0	0	0	1	0
Kostnader	-742	-756	-771	-788	-805	-2	-4
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Omsättningen i utjämningsystemet är i nivå med tidigare ram och ökar mellan åren till följd av förbättrat avgiftsunderlag.

Tabell 13. Stiftsbidrag

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Stiftsbidrag, brutto	-457	-457	-457	-457	-457	0	0
Avgår särskild utjämningsavg.	236	226	220	219	213	11	9
Stiftsbidrag, netto	-221	-231	-237	-238	-244	11	9
Allmän utjämningsavgift	221	231	237	238	244	-11	-9
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna för stiftsbidrag, netto, minskar jämfört med tidigare ram då tidigare planerad utdelning från prästlönetillgångarna förväntas öka.

Gemensamma IT-system

Uppdraget innebär att ansvara för drift, förvaltning och utveckling av bland annat kyrknätet, kyrkobokföringssystemet, kyrksam, val- och mandatsystem, kollekt- och betalsystem, kyrkobyggnadsregistret och inventariesystemet Sacer, e-post, www.svenskakyrkan.se och det gemensamma intranätet. Uppdraget innebär dessutom att tillhandahålla utbildning och support.

Verksamheten inriktas på ett samordnat beställaransvar, en stabil leveransorganisation som arbetar systematiskt och kvalitetssäkrat där effektivitet, säkerhet och hållbarhet står i centrum, med kontinuerlig riskanalys i förebyggande syfte.

Den gemensamma IT-plattformen, GIP, är en betydelsefull infrastruktur som möjliggör en enhetlig grund för samordning av administrativa system i Svenska kyrkan. Under området, Stöd till stift och församlingar, föreslår kyrkostyrelsen ett bidrag på 150 miljoner kronor under planeringsperioden för att underlätta fortsatt anslutning till GIP. Arbetet med fortsatt utbyggnad och kvalitetssäkring tar stora resurser i anspråk och följande aktiviteter är särskilt väsentliga under perioden: uppbyggnad av en IT-driftsenhet med egen personal på de strategiska posterna istället för ett konsultberoende, övergång till avtal om leverans av tjänster enligt preciserade nivåer i stället för köpta konsulttimmar samt uppgradering av e-postsystemet till ny version. Förändringarna möjliggör en ökad kvalitet i arbetet.

Det stora beroendet av en fungerande IT-verksamhet, för församlingar, både internt och i förhållande till medlemmar och allmänhet leder till att frågor som rör IT-säkerhet blir allt viktigare. Under perioden kommer därför ambitionen inom detta område att höjas genom att en tydlig funktion för systematisk hantering av säkerhets- och riskfrågor inrättas. Genom GIP hanterar den nationella nivån även driften av församlingarnas IT-miljö och programvaror, däremot inte ansvar för nät- och datorarbetsplatser. Inom dessa områden finns istället olika typer av ramavtal. Under planeringsperioden kommer den nationella nivån att ta ett större ansvar för att samordna och kvalitetssäkra även dessa områden.

Under perioden krävs att nya systemstöd upphandlas eller utvecklas på flera områden. Det beror på tillkommande behov, nya områden för samverkan samt att vissa system nått slutet av sin tekniska livslängd. Genom ändrad lagstiftning om folkbokföring krävs att Svenska kyrkan själv tar ansvar för att registrera i vilken församling den enskilde bor. Detta kräver utveckling i befintliga system.

Utvecklingen av gemensamma stöd kräver att supportfunktioner byggs ut för att verksamheten ska fungera smidigt för användarna. Supporten kommer att ske genom att engagera medarbetare i olika delar av Svenska kyrkan, men vissa supportfunktioner för att effektivisera hanteringen av incidenter, problem och nylanseringar måste upphandlas av Svenska kyrkan på nationell nivå som gemensamma tjänster för kyrkan.

Tabell 14. Kostnader och finansiering av gemensamma IT-system

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Extern finansiering	46	48	59	67	72	-10	-14
Allmän utjämningsavgift	172	172	163	161	158	20	38
Kostnader	-218	-220	-222	-228	-230	-10	-24
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna ökar både jämfört med tidigare ram och mellan åren. Under perioden krävs att nya systemstöd upphandlas eller utvecklas inom flera områden. Det beror

på tillkommande behov, nya områden för samverkan samt att vissa system nått slutet av sin tekniska livslängd.

KsSkr 2015:1

Kyrkostyrelsen har med anledning av tidigare kyrkomötesbeslut beslutat införa en systemlösning för den nationella nivån som bevakar att det inte förekommer barnpornografiskt material i de datorer som är anslutna till lösningen. Systemlösningen kommer även att inkluderas i den gemensamma IT-plattformen 2016 och erbjudas till församlingar, pastorat och stift. Kyrkostyrelsen föreslår att även den senare delen finansieras av den nationella nivån.

De direkta valen

Uppdraget är att ha ett övergripande ansvar för samtliga direkta val i hela landet genom att på olika sätt biträda stiften i deras uppgifter genom utarbetande av gemensamma rutiner, information och utbildning.

Verksamheten inriktas på att ta till vara erfarenheterna från arbetet med 2013 års kyrkoval och förbereda valen 2017. Kyrkovalet 2017 sker utifrån samma grundförutsättningar som tidigare, men det kommer att krävas investeringar i nya val- och mandatsystem inför nästa val då det tidigare använda organisationsregistret ersatts av ett nytt systemstöd för den kyrkliga organisationen, *Kyrksam*. Vidare kommer ändrad folkbokföring att innebära nya förutsättningar för det systemstöd som behövs för valets genomförande.

Tabell 15. Kostnader och finansiering av de direkta valen

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Allmän utjämningsavgift	3	15	29	55	7	3	1
Kostnader	-3	-15	-29	-55	-7	-3	-1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna ökar jämfört med tidigare ram bland annat till följd av utvecklat systemstöd för grupp- och kandidathantering. Kostnaderna ökar även jämfört med föregående val. Sammanlagt planeras valet 2017 kosta cirka 105 miljoner kronor för Svenska kyrkans nationella nivå. Kostnaderna för kyrkoval 2013 uppgick till 70 miljoner kronor.

Normering, tillsyn och förvaltning

Inomkyrklig normgivning

Uppdraget är att för kyrkomötet bereda beslut om ändringar i kyrkoordningen avseende bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till kyrkan, kyrkans vigningstjänst, den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ på den nationella nivån ska fullgöra sina uppgifter.

Verksamheten inriktas på att kontinuerligt producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen.

Det finns flera kyrkomötesuppdrag att hantera inom planeringsperioden. Det är KmSkr 2013:8 Demokratifrågor, KmSkr 2013:26 Minska krånglet, KmSkr 2013:2 Verksamhetsindelningen i redovisningen, KmSkr 2014:7 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten, KmSkr 2014:13 Ändringar i kyrkoordningen m.m, KmSkr 2013:6

Tabell 16. Inomkyrklig normgivning

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Extern finansiering	0	0	0	2	0	0	0
Allmän utjämningsavgift	46	62	59	62	56	-8	-2
Kostnader	-46	-62	-59	-64	-56	8	2
Nettoreultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna minskar jämfört med tidigare ram. Detta beror främst på att kyrkomötet väntas få lägre kostnader än vad som bedömts tidigare. Vidare överförs resurser från detta område till påverkansarbete inom området företrädarskap.

Tabell 17. Kostnader för förtroendemannaorganisationen

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Ansvarsnämnd för biskopar	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Valprovsnämnd	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	0,0
Överklagandenämnd	-0,7	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	0,0	0,0
	-1,0	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	0,0	0,0
Kyrkomötet, arrangemang	-4,3	-6,2	-4,3	-4,7	-4,5	1,9	1,5
Kyrkomötet, förtroendevalda	-12,8	-14,0	-16,0	-20,4	-14,7	2,6	-2,9
Kyrkostyrelsen	-3,3	-3,7	-3,7	-3,7	-3,7	0,0	0,0
	-20,4	-23,9	-24,0	-28,8	-22,9	4,5	-1,4

Kostnader för förtroendemannaorganisationen är lägre än ram för 2016 för att sedan öka 2017, som är valår. Lägre kostnader 2016 avser främst kyrkomötet.

Förvaltning av nationellt kapital

Uppdraget är att förvalta nationellt kapital på ett sådant sätt att det bevaras till sin värdesäkrade nivå mätt över rullande tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt och på ett etiskt försvarbart sätt. Riskerna ska spridas och bästa möjliga hållbara totalavkastning ska uppnås. I förvaltningen av nationellt kapital följs FN:s principer för ansvarsfulla investeringar. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos kapitalförvaltningsrådet.

Inom ramen för förvaltningen fortsätter inriktningen att påverka finansiella institut och övriga enheter i Svenska kyrkan i fråga om etik, ansvarsfull förvaltning och bolagsengagemang. Förhoppningsvis leder arbetet till att fler företag förhåller sig ansvarsfullt så att jordens resurser förvaltas till gagn för kommande generationer och att företag genom sitt agerande där de verkar bidrar till respekt och omsorg. Samtidigt uppfattas förhoppningsvis Svenska kyrkan som en trovärdig, kompetent och engagerad aktör inom området. Även inom likviditetsförvaltningen, som bland annat innefattar innehaven på kyrkkontot, finns en inriktning mot hållbara placeringsalternativ.

Tabell 18. Kostnader och finansiering av förvaltning av det nationella kapitalet

KsSkr 2015:1

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Finansförvaltningen	12	15	15	16	16	-1	-1
Kostnader	-12	-15	-15	-16	-16	1	1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Ledning och samordning av Svenska kyrkans samlade beredskap

Uppdraget är att ansvara för beredskapen inom Svenska kyrkan och att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur arbetet ska bedrivas inom Svenska kyrkan. Inom ramen för den nationella nivåns krisberedskap och krisledning ges stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet och den internationella verksamhetens utsända medarbetare. Kyrkostyrelsen ansvarar, enligt samarbetsavtal med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, för att rekrytera präster till *Stödstyrkan*, som upprättats för att stödja svenska utlandsmyndigheter och medborgare i händelse av allvarig olycka eller katastrof. Under perioden kommer ett antal präster att behöva rekryteras i anslutning till den grundutbildning och fältövning som MSB genomför.

Ett fortsatt arbete kommer att bedrivas för att utveckla ett webbaserat verktyg att använda vid krisberedskap och krishantering.

En aspekt av krisberedskapen som fått större betydelse är säkerhetsfrågor. Arbetet med säkerhetsaspekter under resor och vistelser utomlands för utsända medarbetare samt kyrkokanslites personal och förtroendevalda kommer att förstärkas. Kostnaderna och intäkter för uppdraget ingår i tabell 19.

Bevarande och vård av kyrkans arkiv

Uppdraget är att utfärda regler om vård av handlingar i kyrkans arkiv i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, utlåning och återlämnande av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. I ansvaret ligger också att arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet får överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

Verksamheten omfattar dels förvaring av material från den nationella nivåns olika organ och genom att upprätthålla den inomkyrkliga offentlighetsprincipen tillgängliggöra material till forskare och dels ge stöd till stift och församlingar i form av rådgivning och informationsmaterial.

Ett projekt för införande av ett dokumenthanteringssystem och e-arkiv startade under 2014 och pågår till och med 2018. Arbetet sker i samverkan med stiftet. Ambitionen är att hela kyrkan ska kunna erbjudas gemensamma dokumenthanteringssystem och e-arkiv i framtiden. Kostnaderna och intäkter för uppdraget ingår i tabell 19.

Tillsyn och förvaltning av prästlönetillgångar

Uppdraget är förutom tillsyn över stiftens förvaltning att ge råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen och kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för samråd om förvaltningen. Dessutom ingår att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Kyrkostyrelsen verkar för en ändrad lagstiftning beträffande äganderätten till egendomsmassan. Den frågan är av väsentlig betydelse för möjligheten till effektiv förvaltning framåt. Ett annat prioriterat område under perioden är att bidra med placeringsalternativ och kompetens inom kapitalförvaltningsområdet. Kostnaderna och intäkter för uppdraget ingår i tabell 19.

Ledning

Uppdraget är att löpande bibehålla och utveckla ändamålsenlighet och effektivitet i den nationella nivåns verksamhets- och ekonomistyrning. För att bland annat säkra kvalitet i arbetet genomför kyrkostyrelsen ett omfattande och systematiskt dialogarbete med stiftan. Regelbundna överläggningar sker med förtroendevalda, biskopar och tjänstemän.

I syfte att skapa en tydligare och mer sammanhållen styrning och ledning har ett långsiktigt utvecklingsarbete påbörjats. Det ska tydliggöra och definiera det samlade uppdrag som den nationella nivån har och åstadkomma en än mer strategisk styrning som är anpassad utifrån kyrkostyrelsens arbete och mandatperioder.

Tabell 19. Kostnader och finansiering av ledning och administration

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Extern finansiering	2	2	2	2	2	0	0
Allmän utjämningsavgift	47	54	59	71	82	-14	-12
Finansförvaltningen	1	0	1	1	1	1	1
Kostnader	-50	-56	-62	-74	-85	13	11
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna för ledning och administration sjunker jämfört med tidigare ram bland annat till följd av att en reserv för kostnadsökningar på 10 miljoner kronor omfördelats till övriga verksamhetsområden.

Sammanfattande tabeller över kostnadsram och finansiering

KsSkr 2015:1

Tabell 20. Extern finansiering fördelat per verksamhetsområde

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	2	2	2	2	2	0	0
Internationell mission och diakoni	353	363	403	449	453	78	120
Stöd till stift och församlingar	24	18	19	16	16	0	-1
De kyrkliga grundutbildningarna	1	0	0	0	0	0	0
Kultur	0	1	1	1	1	0	0
Kyrkliga kulturminnen	551	671	530	480	460	70	20
Arbete bland svenskar i andra länder	15	14	17	17	17	3	3
STI	1	1	0	0	0	-1	-1
Generell utjämning	741	756	771	788	805	1	4
Gemensamma IT-system	46	48	59	67	72	-10	-14
Inomkyrklig normgivning	0	0	0	2	0	0	0
Ledning och administration	2	2	2	2	2	0	0
Särskild utjämningsavgift	14	0	0	0	0	0	0
	1 750	1 876	1 804	1 824	1 828	142	132

Tabell 21. Kostnader fördelat per verksamhetsområde

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Företrädarskap	-5	-4	-8	-9	-10	-4	-5
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	-26	-30	-33	-30	-30	-3	0
Internationell mission och diakoni	-428	-453	-496	-542	-546	-80	-122
Stöd till stift och församlingar	-225	-168	-235	-235	-244	-77	-77
De kyrkliga grundutbildningarna	-67	-46	-52	-53	-54	0	-1
Forskning	-10	-10	-11	-11	-11	0	0
Kultur	-5	-5	-5	-5	-5	3	3
Kyrkliga kulturminnen	-557	-680	-540	-490	-470	-73	-23
Arbete bland svenskar i andra länder	-83	-91	-91	-91	-91	0	0
STI	-7	-6	-6	-6	-6	0	0
Generell utjämning	-742	-756	-771	-788	-805	-2	-4
Stiftsbidrag	-221	-231	-237	-238	-244	11	9
Gemensamma IT-system	-218	-220	-222	-228	-230	-10	-24
De direkta valen	-3	-15	-29	-55	-7	-3	-1
Inomkyrklig normgivning	-46	-62	-59	-64	-56	8	2
Finansförvaltningen	-12	-15	-15	-16	-16	1	1
Ledning och administration	-50	-56	-62	-74	-85	13	11
Fastigheter	-10	-15	-9	-17	-17	-1	-1
Dela tro – dela liv	-5	-18	-19	-16	-2	0	1
	-2 720	-2 883	-2 899	-2 969	-2 929	-216	-231

Ekonomi

Av kostnaderna utgör en övervägande del bidrag till stift, pastorat och församlingar, till exempel bidrag inom ramen för utjämningsystemet och den kyrkoantikvariska ersättningen. Dessa uppgår till omkring 1,7 miljarder kronor. Andra delar av budgeten avser kostnader som kyrkostyrelsen finansierar i stället för att övriga debiteras sin andel, till exempel gemensamma systemlösningar.

Kostnads- och planeringsramar är en uppskattning av den framtida ekonomin baserad på den kunskap som föreligger våren 2015. Med hänsyn till den tidsperiod planeringen avser finns dock osäkerheter. Följande exempel ger en uppfattning om betydelsen av olika antaganden.

Tabell 22. Känslighetsanalys

	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (miljoner kronor)
Allmän utjämningsavgift	1 öre	130
Medlemsandel	1%	9
Avkastning i finansförvaltningen	1%	70

Den viktigaste intäkten i Svenska kyrkan är kyrkoavgiften. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av avgiftsunderlaget är därmed centrala faktorer. In- och utträden 2015 påverkar kyrkoavgiftsintäkten först år 2018. Medlemmarnas inkomster 2015 påverkar kyrkoavgiften år 2017. Den ekonomiska utvecklingen globalt påverkar utvecklingen i Sverige och därmed avgiftsunderlaget. Andra faktorer som kan ha betydelse för verksamheten är förändringar i skattesystemet, politiska beslut kring offentliga bidrag som till exempel Sidabidrag. Därtill råder osäkerhet om utvecklingen på finansmarknaden.

Tabell 23. Intäkter och kostnader för verksamheten

KsSkr 2015:1

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Generell utjämningsavgift	741	756	771	788	805	1	4
Allmän utjämningsavgift	878	894	905	933	962	4	11
Särskild utjämningsavgift	14	0	0	0	0	0	0
Insamlade medel	200	193	207	210	214	32	35
Erhållna bidrag	721	857	756	749	727	117	106
Övriga intäkter	63	55	67	74	79	-10	-15
Förändr. destinerade medel	11	15	3	3	3	2	2
	2 628	2 770	2 709	2 757	2 790	146	143
Finansförvaltningen (brutto)	926	327	344	366	388	17	22
Summa intäkter	3 554	3 097	3 053	3 123	3 178	163	165
Generella utjämningsbidrag	-741	-755	-771	-788	-805	-2	-4
Stiftsbidrag	-221	-231	-237	-238	-244	11	9
Utveckl.samarbete/bistånd	-263	-273	-306	-348	-352	-53	-94
Riktat församlingsbidrag	-94	0	0	0	0	0	0
Bidrag till ökad GIP-anslutning	0	0	-50	-50	-50	-50	-50
Kyrkoantikvarisk ersättning	-547	-671	-530	-480	-460	-70	-20
Övriga lämnade bidrag	-78	-67	-75	-70	-68	-11	-7
Externa kostnader	-418	-432	-462	-513	-478	-23	-49
Personalkostnader	-327	-401	-427	-435	-440	-27	-26
Avskrivningar	-16	-20	-13	-14	-13	10	10
Kostnadsram	-2 705	-2 850	-2 871	-2 936	-2 910	-215	-231
Fastighetsfinansiering	-10	-15	-9	-17	-17	-1	-1
Dela tro – dela liv	-5	-18	-19	-16	-2	0	1
Nettoresultat	834	214	154	154	249	-53	-66

Rambudget för 2016–2018 uppvisar ett positivt resultat för respektive år som en konsekvens av resultatet från finansförvaltningen. Generell och allmän utjämningsavgift är i nivå med tidigare ram och ökar mellan åren till följd av förbättrat avgiftsunderlag. Insamlade medel planeras öka jämfört med tidigare ram.

Vad gäller erhållna bidrag ökar ianspråktagen kyrkoantikvarisk ersättning jämfört med tidigare ram med 70 och 20 miljoner kronor för 2016 respektive 2017 i syfte att minska de negativa effekterna som bedöms uppstå om en allt för snabb minskning av den kyrkoantikvariska ersättningen skulle genomföras. Erhållna bidrag främst inom den internationella verksamheten planeras också vara högre än i tidigare ram.

Kostnaderna för generella utjämningsbidrag följer intäkterna för generell utjämningsavgift. För stiftsbidrag budgeteras lägre kostnader än tidigare ram då utdelning från prästlönetillgångarna förväntas öka. Kostnaderna för kyrkoantikvarisk ersättning och bidrag inom den internationella verksamheten följer förändringarna på intäktssidan. I budgeterade kostnader ingår ett särskilt bidrag till ökad GIP-anslutning med 50 miljoner kronor för respektive år 2016–2018.

Externa kostnader och personalkostnader ökar till följd av satsningar inom bland annat administrativ samverkan, satsningar inom kommunikation samt strategiskt arbete gentemot samhällets företrädare.

Tabell 24. Nationell fastighetsfinansiering

	Utfall	Detalj-budget	Kostn. ram	Plan. ram	Plan. ram	Plan. ram	Plan. ram	Total 5-års ram
	2014	2015	2016	2017	2018	2018	2019	
Svenska kyrkan i utlandet	-9	-14	-8	-16	-16	-15	-15	-70
STI	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-5

Fastighetsbudget löper vid sidan om både detaljbudget och rambudget som ett totalbelopp över en femårsperiod. I ovanstående tabell visas den planerade användningen över tid.

Tabell 25. Satsning på undervisning och mission (Dela tro – dela liv)

	Utfall	Detalj-budget	Kostn. ram	Plan. ram	Plan. ram	Summa
	2014	2015	2016	2017	2018	
Dela tro – dela liv	-5	-18	-19	-16	-2	-60

I ovanstående tabell visas hur kostnaderna för *Dela tro – dela liv* förväntas fördela sig över planeringsperioden.

Tabell 26. Nettoresultat för verksamheten

	Utfall	Detalj-budget	Kostn. ram	Plan. ram	Plan. ram	Jäm-förelse	Jäm-förelse
	2014	2015	2016	2017	2018	2016	2017
Allmän utjämningsavgift	878	894	905	933	962	4	11
Särskild utjämning	250	226	220	219	213	11	9
Generell utjämning	0	1	0	0	0	-1	0
Finansförvaltningen (netto)	914	312	329	350	372	18	23
Finansiering av verksamhet	-642	-729	-765	-808	-772	-34	-59
Stiftsbidrag	-457	-457	-457	-457	-457	0	0
Riktat församlingsbidrag	-94	0	0	0	0	0	0
Bidrag till ökad GIP-anslutning	0	0	-50	-50	-50	-50	-50
Fastighetsfinansiering	-10	-15	-9	-17	-17	-1	-1
Satsning - Dela tro dela liv	-5	-18	-19	-16	-2	0	1
Nettoresultat	834	214	154	154	249	-53	-66

I ovanstående resultaträkning visas nettoresultatet.

Balansräkningen

Tabell 27. Destinerade medel¹

	Utfall	Detalj-budget	Kostn. ram	Plan. ram	Plan. ram	Jäm-förelse	Jäm-förelse
	2014	2015	2016	2017	2018	2016	2017
Internationell mission och diakoni	158	142	141	139	137	-16	-18
Arbete bland svenskar i andra länder	30	30	29	28	27	0	0
Övriga verksamheter	16	16	16	16	16	0	0
	204	188	186	183	180	-16	-18

Destinerade medel planeras vara huvudsakligen oförändrade under planeringsperioden. För den internationella verksamheten bedöms att nivån på destinerade

¹ Utgående balans för respektive år.

medel bör ligga på denna nivå för att på ett ansvarsfullt kunna bedriva verksamheten. För internationell mission och diakoni ingår 25 miljoner kronor avseende ideella placeringar i destinerade medel. För verksamheten kvarstår därmed 117 miljoner kronor i destinerade medel för 2016. Balanserade medel för respektive år visas i ovanstående tabell.

Tabell 28. Eget kapital och målkapital²

	Utfall 2014	Detalj- budget 2015	Kostn. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Jäm- förelse 2016	Jäm- förelse 2017
Totalt eget kapital	6 766	6 527	7 134	7 288	7 537	718	652
Skillnad mot målvärde	2 565	2 142	2 931	3 001	3 164	988	927
Skillnad mot målvärde +25%	1 515	1 045	1 880	1 929	2 071	1 055	996
Målvärde	4 202	4 385	4 203	4 287	4 373	-270	-275
Målvärde +25%	5 253	5 482	5 254	5 359	5 466	-337	-344

Ovanstående tabell visar totalt eget kapital per 31 december respektive år, målvärdet samt det spann inom vilket det egna kapitalet varierar. Budgeterat resultat för planeringsperioden medför att utrymmet målvärde plus 25 procent överskrids. För 2014 överskrids detta målvärde med 1 515 miljoner kronor, varav cirka 1 428 miljoner kronor avser ej realiserad värdeökning inom finansförvaltningen.

Den omvärldsanalys som ligger till grund för kyrkostyrelsens planering pekar på fortsatt förändrade förutsättningar för Svenska kyrkans alla delar under de kommande decennierna. Betänkandet *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* utvecklar och understryker den bilden. Med anledning av detta ser kyrkostyrelsen ett behov av fortsatt bearbetning av vilka förutsättningar som krävs för en långsiktigt hållbar kyrklig verksamhet. Kyrkostyrelsen avser därför, att under det kommande året, i dialog med stiftens fördjupa analysen av Svenska kyrkans samlade kapitalsituation. Avsikten är att återkomma till kyrkomötet 2016 med ett berett förslag om vilket behov styrelsen ser av ett gemensamt ansvarstagande för framtiden.

² Utgående balans för respektive år.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 11 juni 2015.

Närvarande: Wanja Lundby-Wedin, förste vice ordförande, ledamöterna, Mats Hagelin, Marta Axner, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Sven E. Kragh, Anna Lundblad Mårtensson, Eric Muhl, Ulla Richardsson, Erik Sjöstrand, Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättarna biskop Per Eckerdal, Helena Nordvall och Birger Wernersson.

Föredragande: Generalsekreterare Helén Ottosson Lovén

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2015:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2016–2018 i enlighet med de ändringar som framkommit under överläggningen.

De yttre förutsättningarna för Svenska kyrkans uppdrag

Utmaningarna för framtiden är mångdimensionella – teologiska, organisatoriska, ekonomiska, politiska och pedagogiska. Det inflytande Svenska kyrkan har över omvärlden är varierande, men Svenska kyrkan både påverkas av och kan påverka sin omvärld.

Varje tid av förändring utmanar Svenska kyrkan. Relevansen i teologi och ritualer sätts hela tiden på prov. Så var det i skiftet då samhället gick från jordbruks- till industriproduktion, och så är det även i dag då vi befinner oss i skiftet mellan industrialism och ett globaliserat och digitalt kunskapssamhälle. Utmaningen idag hänger samman med samhällsförändringar och förändringar av den enskilda individens möjlighet att forma sitt eget liv.

Enligt de data som tagits fram i *Medlemsprognos 2030* utmanas hela Svenska kyrkan att ta på allvar konsekvenserna av det som presenteras. I ett långsiktigt perspektiv väntas generationsväxlingen bli den främsta pådrivande faktorn för en medlemsminskning. Denna utveckling kan inte påverkas, det kan däremot både doptal och aktiva inträdestal. Prognosen anger riktning och sannolika scenarion, som bland annat betyder avsevärt sänkta intäkter över tiden.

Parallellt måste ett arbete ske för att möta framtida utmaningar, som inte bara är ekonomiska. Ett sätt kan vara att ge ideella krafter större utrymme inom organisationen att bidra till värdefull kunskap och engagemang. För detta krävs satsningar och strategier. Den utmaning som Svenska kyrkan står inför är i första hand inte innehållslig eller ideologisk utan organisatorisk. Organisationen ska tjäna kyrkan och inte tvärtom och därför har organisationens beslutfattare att agera ansvarsfullt inför de utmaningar som finns till exempel vad gäller personal, nyttjande av kyrkobyggnader och idealitet.

Här följer ett urval faktorer av särskild relevans för Svenska kyrkan. Sammantaget ger dessa faktorer en bild av den mångfasetterade samtidsbild som den nationella nivån har att förhålla sig till när verksamhetsinriktningen ska konkretiseras.

Inledningsvis följer några övergripande globala perspektiv, och därefter ett antal specifikt nationella utmaningar. Nationella förändringar hänger intimt samman med globala och vice versa. Till exempel kan medvetenheten om globala miljöproblem, gränsöverskridande konflikter och hotande pandemier både tydliggöra den rika världens särskilda ansvar för den fortsatta utvecklingen och skapa en känsla av uppgivenhet och maktlöshet hos befolkningen.

INTERNATIONELLA PERSPEKTIV

Konflikter och terror

Fred och demokrati är en grundläggande förutsättning för att respekten för mänskliga rättigheter ska upprätthållas. Trots att utvecklingen globalt sedan Andra Världskriget gått mot färre väpnade konflikter och ökad demokratisering är bristen på respekt för mänskliga rättigheter fortfarande påtaglig i många regioner. Människor förföljs och utsätts för frihetsbegränsningar och våld på grund av sin religiösa eller etniska tillhörighet, sin sexuella läggning eller – i stora delar av världen – för att de är kvinnor. Under 2013 överskred antalet flyktingar i världen enligt UNHCR 50 miljoner – det högsta talet sedan Andra Världskriget. Av dessa är mer än hälften – drygt 33 miljoner – så kallade internflyktingar som befinner sig i grannländer eller inom sitt eget land. De största flyktingströmmarna kommer från Syrien (drygt 3 miljoner) och Afghanistan (drygt 2,5 miljoner).

Under 2014 har ISIL (Islamiska staten i Irak och Levanten), en för omvärlden tidigare relativt okänd terrororganisation, hamnat i internationellt fokus efter att, med synnerlig brutalitet och utrustad med avsevärda ekonomiska och militära resurser, ha lagt under sig stora områden i Irak och delar av Syrien. ISIL:s spektakulära metoder, med videofilmade övergrepp och avrättningar, syftar till att sprida fasa och osäkerhet i såväl Mellanöstern som internationellt. ISIL:s framväxt och åtminstone initiala militära framgångar visar med skoningslös skärpa på avsaknaden av effektiva politiska institutioner för att på ett effektivt sätt handskas med den transnationella terrorism som verkar utanför alla etablerade politiska institutioner.

Svenska kyrkans arbete mot förföljelse och förtryck

Svenska kyrkans internationella arbete fokuserar på att skapa miljöer, så kallade enabling environments, som kan frigöra individer från förtryckande och destruktiva sociala, politiska och ekonomiska strukturer. Svenska kyrkans förmåga att framgångsrikt bedriva detta arbete handlar inte bara om faktorer som organisation, resurser och samarbetspartner och former, utan är också beroende av svensk biståndspolitik överlag. Denna kan förändras och är svår att förutse och därför måste kyrkan noga och kontinuerligt bevaka utvecklingen.

Av vikt att notera i Svenska kyrkans internationella arbete är den ökade förföljelsen som drabbar religiösa minoriteter, inte minst kristna och jazider i Mellanöstern. Det finns starka förväntningar på att Svenska kyrkan uttrycker sitt stöd för och sin solidaritet med trosfränder och andra människor runt om i världen utan att för den skull bli en part i de konflikter där dessa förföljs.

Kvinnors rättigheter

Jämställdhet mellan könen är en viktig förutsättning för en demokratisk utveckling och respekten för mänskliga rättigheter. Ofta hindrar kulturella och sociala normer och ekonomiska och politiska strukturer flickor och kvinnor från att fullt ut delta som samhällsmedborgare och få tillgång till viktiga rättigheter: utbildning, hälsovård och egendom. Inte minst kränks flickors och kvinnors mänskliga rättigheter i kölvattnet av framväxande religiös fundamentalism. Talibanerna i Afghanistan och Pakistan, ISIL i Irak och Syrien och Boko Haram i nordöstra Nigeria är alla exempel på hårdföra islamistiska rörelser som är beredda att tillgripa våld för att motarbeta jämställdhet mellan könen. Flickors och kvinnors utbildning bidrar generellt sett till minskade födelsetal, en positiv ekonomisk utveckling, ökad demokrati och minskad fattigdom. Mot denna bakgrund är det särskilt glädjande att notera att fredspriset 2014 till Alfred Nobels ära gick till Malala Yousafzai, en 17-årig pakistansk flicka som med risk för sitt eget liv kämpat för barns och ungas rätt till utbildning och frihet.

Klimatförändringar

Den framtidsfråga som flest svenskar säger sig oroas över är klimatförändringar och miljöförstöring. Detta till trots spelade klimatfrågorna en underordnad roll i den svenska valrörelsen 2014. En förklaring kan vara att klimatkrisen upplevs som så stor och i någon bemärkelse så abstrakt att den inte kan hanteras inom ramarna för de politiska institutionerna.

Klimatförändringar är orättvisa, eftersom de människor som har bidragit minst till att skapa problemet generellt sett drabbas värst. Bara genom att värna skapelsen på ett ansvarsfullt sätt bevaras våra förutsättningar för goda livsvillkor för kommande generationer. Frågorna om klimatförändringar, resursförbrukning, utveckling

och rättvisa, är inte enbart naturvetenskapliga, tekniska, ekonomiska och politiska utan i lika hög grad etiska, existentiella, andliga och teologiska.

KsSkr 2015:1
Bilaga 1

Ekologisk hållbarhet kan inte uppnås utan den sociala, ekonomiska och politiska hållbarhet som endast demokrati och jämställdhet möjliggör. Skapelse- och människosyn är därför integrerade aspekter av en kristen förståelsehorisont.

Pandemier

Det nu aktuella Ebolaviruset upptäcktes redan 1976 och har sedan dess lett till sporadiska epidemier, framförallt i Central- och Västafrika. Det senaste utbrottet började i december 2013 och har drabbat i synnerhet Guinea, Sierra Leone, Mali och Liberia. Dödligheten ligger på drygt 70 procent varför epidemin måste betraktas som alarmerande. Rädslan för antibiotikaresistens och en pandemi är påtaglig och inte obefogad. Samtidigt är det värt att betänka att en mycket liten del av den afrikanska kontinenten är drabbad och att det av denna anledning är klokt att mana till besinning gällande begränsningar av resor till och från den afrikanska kontinenten. Det faktum att det enda dödsfallet i väst – en amerikan som avled i Texas – rönt mer uppmärksamhet än de närmare 2,500 offer ebolaviruset skördat i Liberia, stämmer till eftertanke. Ebolaepidemin framstår ur detta perspektiv inte bara som ett medicinskt problem utan i lika hög grad som ett politiskt och etiskt dilemma som ställer frågor om solidaritet på sin spets.

Världsekonomin

Konjunkturutvecklingen i världsekonomin varierar. I USA har återhämtningen blivit allt tydligare, även om BNP under fjärde kvartalet 2014 blev lite svagare än väntat. I Japan syns tecken på att draghjälpen från USA lyfter landets export, även om de långsiktiga utmaningarna fortfarande finns kvar. I Västeuropa har uppgången i den brittiska ekonomin fortsatt, samtidigt som situationen i eurozonen har stabiliserats. Signalerna från tillväxtekonomierna har också varit spretiga. I Kina fortgår mjuklandningen ungefär som väntat, där BNP under fjärde kvartalet 2014 överraskade något positivt. Oljeprisfall och ekonomiska sanktioner gör att den ryska ekonomin är på väg ned i en djup recession och även i Brasilien har utsikterna försämrats.

Stigande förmögenhets- och inkomstskillnader under senare år har bland annat resulterat i att missnöjesyttringar, bland annat har främlingsfientlighet fått ett allt starkare fäste och en större utbredning i Europa. En del bedömare diskuterar riskerna för att vi står inför en ännu längre period av svag tillväxt.

I främst Kina och Japan är den demografiska situationen utmanande men även i Europa ser man ekonomiska utmaningar med en åldrande befolkning. Den positiva utvecklingen genom bättre hälso- och sjukvård som bidrar till högre förväntad livslängd är givetvis välkommen, men ställer samtidigt samhället inför en rad utmaningar då en stor del av befolkningen befinner sig utanför arbetsmarknaden.

NATIONELLA PERSPEKTIV

Mening och meningsfattigdom

Kyrkan förvaltar en skatt av berättelser som genom historien har bidragit till att ge människor gemensamma referenspunkter. De har givit mening och livsmod, men har också kunnat användas för kontroll och maktutövning. Det har gradvis skett en förskjutning från kollektiva traditioner till individuella livsstilar. Institutioner som tidigare bidrog till att skapa gemensamma erfarenheter och referenspunkter – till exempel värnplikt, konfirmation och allmän skola – har minskat i betydelse.

Där integration och sammanhang går förlorade ökar individualiseringen. Gamla gemenskaper monteras ner och nya kommunikationsmönster växer fram med nya och förändrade villkor. Individer ingår i stor utsträckning i flera överlappande sociala kategorier. Det kan leda till isolering från den fysiska miljö de lever i samtidigt som de är integrerade i nya virtuella gemenskaper genom sociala medier.

Ett sätt att uttrycka sin individualitet är genom konsumtion och marknadstänkandet har kommit att genomsyra samhället som helhet. Det som kan prissättas kan också jämföras och bytas ut. Där allting är utbytbar är heller ingenting heligt. Konsumismen är inte någon ideologi eller världsbild utan kan snarare vara en människas strategi för att handskas med och förtränga upplevelsen av tomhet.

Konsumtion har olika karaktär och det är angeläget att skilja på den konsumtion som tär på jordens resurser och den konsumtion som innebär upplevelser och välbefinnande och som även skapar nya arbetstillfällen inom till exempel mat- och kulturområdet. Möjligheten till konsumtion är dock ojämnt fördelad vilket bör beaktas i Svenska kyrkans verksamhet.

Kyrkan har här en viktig uppgift grundad i tron på att varje människa är skapad till Guds avbild och till ett liv i gemenskap med andra. Vi levandegör ett arv som rymmer mångfald, men som också hålls samman av sitt centrum i evangelium. Dessutom visar forskning att Svenska kyrkans kulturarv i sig självt – inte minst kyrkobyggnaderna – fungerar som ett sammanhållande kitt för ett samhälle som allt mer dras isär. Att förvalta dessa byggnader är ett sätt att hålla kulturarvet levande och de utgör därför en viktig resurs och tillgång i det kyrkliga arbetet, inte bara ett ekonomiskt betungande åtagande. En utmaning är att fortsätta att stödja såväl det sociala och diakonala ansvarstagande som sker i församlingarna. En annan är att utveckla det viktiga bidrag till kulturlivet som konserter och andra evenemang utgör i det lokala sammanhanget och där det öppna kyrkorummet spelar en fortsatt central roll.

Det är av avgörande betydelse för vårt psykiska välbefinnande att uppleva tillvaron som begriplig, hanterbar och meningsfull. Sammantaget ger det en känsla av sammanhang. Det behövs alltså bilder och berättelser som det egna livet relaterar till och som utgör grunden för människors handlingsförmåga i en föränderlig tid. Den mening människan behöver för att överleva verkar i oroväckande hög grad ha gått förlorad bland många materiellt sett välmående människor i samtiden. Ungdomsstyrelsen rapporterar att den psykiska ohälsan bland unga har ökat sedan slutet av 1980-talet fram till idag. En rimlig tolkning av dessa mätbara försämringar i livskvalitet, är att de utgör symtom på en djupgående existentiell kris.

Mångkultur och integration

Antalet asylsökande till Sverige har ökat kraftigt både 2012 och 2013 och närmar sig nivåerna under kriget i forna Jugoslavien. 2013 var prognosen 54 000 asylsökande och 2015 förutspår Migrationsverket att 95 000 flyktingar kommer att söka asyl i Sverige. De länder varifrån flest asylsökande kommit till Sverige de senaste åren är Syrien, Afghanistan, Irak och Somalia. Sverige är också det land i EU som tar emot flest asylsökande syrier i relation till sin befolkning. Många asylsökande är ensamkommande barn, främst från Afghanistan och Somalia. Det finns förväntningar på att Svenska kyrkan ska ta en aktiv del i antagandet av de utmaningar det ökande antalet asylsökande ställer samhället inför. Om detta vittnar bland annat det faktum att Migrationsverket under hösten 2014 vänt sig till Svenska kyrkan för hjälp med bland annat boende för asylsökande. Initiativet till sådana stödinsatser kommer från

Svenska kyrkan som redan tidigare pekat på behovet av alternativ till vinstdrivande verksamheter gällande flyktingboende.

Ett ökande antal asylsökande flyr förtryck på grund av sin sexuella läggning eller religiösa tillhörighet. Inte minst är situationen svår för kristna minoriteter i Mellan-östern, som redan tidigare har stark förankring i Sverige och därför i hög grad söker sig hit. Vi ser även en växande grupp av papperslösa i Sverige, varav en del är tidigare asylsökande, andra offer för människohandel, andra har kommit hit – kanske med tillstånd – för jobb eller för en relation som sedan tagit slut. Fler papperslösa betyder större grupper med ohälsa och situationer där särskilt barn riskerar att fara illa. Såväl familjer – en del av dem gömda – som enskilda individer söker sig till församlingar för stöd och hjälp vilket ökar trycket på församlingar och enskilda medarbetare i Svenska kyrkan.

Ungefär 15 procent av svenskarna är födda utomlands och om man därtill adderar de som fötts i Sverige med utlandsfödda föräldrar ökar nivån naturligtvis betydligt. Den ökade globala migrationen medför möten mellan människor med olika bakgrunder på skolor, arbetsplatser och sjukhus. Detta skapar möjligheter och berikar samtidigt som det finns problem med bristande integration, etnisk diskriminering och segregation. Kyrkorna bidrar till gränsöverskridande gemenskaper, men kan också bli segregerade rum. En stor utmaning för Svenska kyrkan måste vara att med bibehållen identitet aktivt bidra till ökad integration och att arbeta för att möta mångkulturens utmaningar och tillvarata och utveckla dess möjligheter.

Minoritetsrättigheterna har stärkts och språkkompetensen i finska, meänkieli och samiska har ökat hos många myndigheter. Den lagstadgade skyldigheten för kommuner att samråda med företrädare för de nationella minoriteterna påverkar församlingarnas arbete eftersom de i sitt arbete möter personer från dessa grupper. På vissa orter är församlingen den enda organisation som företräder minoriteten och har då en viktig roll som röstbärare i minoritets- och urfolksfrågor.

Teknikutveckling och människosyn

Den tekniska utvecklingen inom naturvetenskap och medicin reser många etiska frågor och manar oss att reflektera över vår människosyn. Utvecklingen förändrar synen på människan, men synen på människan påverkar också vilken utveckling som prioriteras. Vad händer med vår människosyn när allas våra genetiska förutsättningar går att läsa som en bok, såväl av oss själva som av eventuella arbetsgivare? Informationsteknologin ställer oss också inför nya etiska frågor. För inte så många år sedan blev fildelning en verklighet som kom att utmana både upphovsrättslagar och vår syn på rätt och fel. Är det stöld om det som delas fortfarande finns kvar hos ”ägaren”? Med hjälp av företag som Spotify och Netflix har strömmande ljud och bild blivit självklarheter i de flestas vardag.

I en undersökning genomförd av Kairos Future, *När man blir gammal på riktigt*, fokuseras särskilt 40-talisterna och deras attityder till åldrande och död. Särskilt intressant med den studien är att just 40-talisternas värderingar ofta lett till ny lagstiftning. Ett av studiens viktigaste resultat visar på en betydligt högre grad av acceptans av aktiv dödshjälp, 18 procent otvetydigt för, än hos tidigare generationer. Vi kan därför förvänta oss att dessa frågor kommer att få en förnyad aktualitet inom de närmaste åren.

Socialt ansvar

Förändringarna inom svensk välfärd har pågått under en längre tid och har medfört en ökad otrygghet. Många lever under knappa ekonomiska förhållanden och de

ekonomiska klyftorna ökar enligt Statistiska Centralbyrån. Barn drabbas ofta hårt när familj och samhälle belastas ekonomiskt och socialt. På sikt sker stora befolkningsmässiga förändringar i Sverige, liksom i övriga västvärlden. Andelen äldre kommer att öka kraftigt samtidigt som andelen i yrkesverksam ålder minskar. Velfärden ställs inför nya utmaningar. I denna utveckling uttrycks inte sällan en förväntan om att olika aktörer inom civilsamhället, ska etablera sig som utförare av välfärdstjänster som motvikt till riskkapitalbolagen. En undersökning genomförd av Svenska kyrkan 2009 och 2010 visar att den diakonala verksamheten i Svenska kyrkans församlingar hittar delvis nya former. Kyrkan möter och får del av människors livsöden och berättelser i sina verksamheter och på så sätt erfarenhet av de effekter förändringar i velfärden har i människors liv. Det finns en förväntan att Svenska kyrkan förmedlar de erfarenheterna och bevakar socialpolitiska frågor och tar ställning utifrån kyrkans grundläggande värderingar och visioner.

En viktig yttre meningsskapande faktor för många vuxna är det sammanhang som arbetslivet utgör. I Sverige ligger arbetslösheten på omkring 7,5 procent. I internationellt perspektiv är detta inte anmärkningsvärt högt, men många, och allt fler, befinner sig utanför arbetsmarknaden. Särskilt ungdomar och utrikes födda har svårigheter att finna arbete. Arbetet är inte bara en födkrok. I hög grad är det grunden för delaktighet i samhället och en central källa till individuell och social identitet.

Sedan 2013 har antalet EU-migranter som tigger på gatorna i Sverige mer än fördubblats. Merparten av dem är romer från Rumänien och de finns i snart sagt alla större orter i Sverige. Det stora flertalet av dem som tigger är marginaliserade i sina hemländer och saknar möjligheter att försörja sig. Tiggeriet är en i längden ohållbar livsstil och måste ses som en sista utväg för att skapa rimliga livsvillkor. Det är av största vikt att skyndsamt och genom internationellt samarbete förbättra de mest utsattas levnadsvillkor och säkra deras grundläggande rättigheter till utbildning, sysselsättning och hälsovård. Tiggeriet ställer även frågor om människovärdet på sin spets. Risker finns att en tillvänjning med tiggare på gatorna i längden leder till avtrubbning och stigande likgiltighet, och i värsta fall en aggressivitet, hos majoritetsbefolkningen. Bland ljuspunkterna noteras *Crossroads*, ett samarbete mellan bland andra Stockholms Stadsmission och Arbetsförmedlingen, som driver dagcenter med råd- och stödverksamhet för fattiga och hemlösa EU-medborgare. *Crossroads* har expanderat sin verksamhet i Sverige under 2014, likaså de härbergen under namnet *Vinternatt*, som Stadsmissionerna erbjuder på flera orter i samarbete med Svenska kyrkans församlingar, till exempel i Visby. Många medlemmar vill att Svenska kyrkan ska arbeta med de mest utsatta i samhället och är en av de anledningar som gör att de med stolthet står kvar som medlemmar.

Geografiska och socioekonomiska klyftor

Klyftorna inom kyrkan växer både i geografiska och socioekonomiska termer. Gapet mellan de kommuner som avfolkas och de med stark befolkningstillväxt är större än någonsin. 85 procent av Sveriges befolkning lever idag i tätorter och ingenting tyder på att avfolkningen av landsbygden mattats av. Dessutom verkar befolkningsutvecklingen delvis bli mer och mer frikopplad från näringslivsutvecklingen. Studier visar att etablerandet av ny industri på en ort inte generellt är tillräckligt för att vända utvecklingen. Utvecklingen i städerna innebär att befolkningsunderlaget blir större där. Dessutom tenderar barnfamiljer att bo kvar centralt längre än tidigare. Att flytta innebär ofta att man förlorar kontakt med ett lokalsamhälle för att upprätta kontakt med ett annat. Eftersom Svenska kyrkan är rikstäckande finns förutsättningar att på

ett mer medvetet sätt följa sina medlemmar, så att relationen består i den nya situationen på den nya orten. Detta efterfrågas särskilt av unga människor. I glesbygd och på landsbygd är bandet till kyrkan ofta fortsatt starkt. Utmaningen är att bevara dessa band när färre personer ska ta ett större ansvar med mindre ekonomiska resurser, till exempel för det levande kulturarv som de många kyrkobyggnaderna utgör.

En annan och växande utmaning för många mindre kommuner är det växande antalet flyktingförläggningar som, ofta med kort varsel, etableras på landsbygden. Här ställs kyrkan inför såväl möjligheter som problem. Å ena sidan kan inflyttningen av nya människor till orten vitalisera församlingarna, å andra sidan anstränger de humanitära behoven församlingarnas redan sviktande ekonomiska och personella resurser.

Utvecklingen har också medfört att Svenska kyrkan i större utsträckning blivit en medelklasskyrka. Det berör inte minst barn och unga, eftersom tendensen är tydlig vad gäller dop och konfirmation. Det är framför allt de socialt mest utsatta grupperna som avstår från dessa kyrkliga handlingar.

Svenska kyrkans ändrade ställning

Svenska kyrkan genomgår en rollförskjutning. Från att ha varit den självklara aktören och referenspunkten, ofta den enda, inom många områden och en del av majoritetssamhällets formella strukturer har den i dag blivit en aktör bland andra i ett mångkulturellt och mångreligiöst Sverige. Kyrkan präglar inte utvecklingen på tidigare självklara områden, i institutioner som skolan och kulturellt genom de stora berättelserna. Samtidigt har Svenska kyrkan de allra senaste åren etablerat en ny plats i flera offentliga sammanhang där kyrkans röst efterfrågas. Det finns till exempel en större medvetenhet idag om människors religiösa traditioner på arbetsplatser idag och här bidrar kyrkan tillsammans med andra till fördjupning. Likaså har Svenska kyrkan blivit en tydlig aktör i det svenska civilsamhället och förtroendet för kyrkan är stort, inte minst för insatser vid tillfällen av kris och katastrof. Det är angeläget att bemöta de nya förutsättningar som ges.

Det rör sig om en påfallande förskjutning som pågått länge. Ett uttryck för detta är ett minskat gudstjänstdeltagande. Ett annat är att det samlas in allt mera pengar till ideell verksamhet, men att Svenska kyrkans andel av de insamlade medlen sjunker. De kyrkliga handlingarna är visserligen fortfarande viktiga i många människors liv men det finns allt fler aktörer som erbjuder ceremonier vid högtider och livets olika skeden. Skillnaden mellan den kristna gudstjänstens innebörd och sekulära ceremonier är inte tydlig för alla. Det finns ett ökande intresse för religion och andlighet men Svenska kyrkan är inte självklar aktör, även när våra traditionella frågor står i fokus.

Sökandet efter en ny roll att spela i samhället och samtiden kantas också ofta av uppsplitande interna debatter i offentlig miljö om kyrkans identitet och kristendomens kärna. Oberoende av rimligheten i olika argument i dessa debatter råder det knappast något tvivel om att debattklimatet som sådant skadar inte bara individer utan även organisationen som helhet.

Medlemskontakter, engagemang och samhörighet

Svenska kyrkan har en skiktning mellan en inre kärna och en mer perifer grupp medlemmar. Den senare kan sakna kunskap om vad kyrkan är, gör och står för och har därför svårare att bilda sig en uppfattning om vilka förväntningar den kan ställa på församlingen. En annan konsekvens är att denna grupp riskerar att utveckla en

mer begränsad bild av Svenska kyrkan, än vad de skulle få om de hade haft en tätare direktkontakt med en församling.

Många människor saknar idag en närmare relation till Svenska kyrkan. Delvis beror det på att en del människor inte upplever kyrkan som relevant. Det får konsekvenser som ett vikande engagemang och en vikande förståelse för vad Svenska kyrkan är och på vilket sätt kristen tro kan ge mening och sammanhang i människors liv och vardag. Det påverkar förutsättningarna för kyrkans kontakter med skolor, offentlig sektor och beslutsfattare på samtliga nivåer. Det innebär också en mer ansträngd ekonomi. Under senare år har religionskritiken fått förnyad energi, där religion ofta likställs med fundamentalism och framställs som en reaktionär kraft. Detta påverkar samhällets inställning också till Svenska kyrkan, även om enskilda företrädare för Svenska kyrkan på olika nivåer ger nyanserade bidrag till tolkningen av tro och liv.

Samtidigt visar en ny studie att omkring 700 000 individer skulle kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet. Det rör sig om individer som i dag inte är engagerade och vad man främst uttrycker önskemål om är att få göra nytta inom kyrkans sociala arbete. Hur människor med vilja till ett ideellt engagemang tas tillvara inom Svenska kyrkan är en utmaning för både anställda och förtroendevalda. Detta är en enorm potential och möjlighet för våra församlingar.

Förändrade kommunikationsmönster

Våra kommunikationsmönster har förändrats radikalt på bara några år. Det är idag möjligt att överföra information och kapital oberoende av rummets och tidens begränsningar. Det går lika fort att få tillgång till internationella nyhetskanaler som till den lokala tidningen. Sociala band kan vidmakthållas mer eller mindre kostnadsfritt över stora avstånd. Emigranter behöver idag inte kapa sina band till hemlandet. Virtuella gemenskaper oberoende av tidszoner, frigjorda från nationella, rumsliga, etniska och religiösa gränser, uppstår. Fördelarna är många. Allas kommunikationsytor har expanderat, vilket innebär en demokratisering av informationsflödet.

Här finns också stora möjligheter att nå ut med evangelium och att bidra till existentiell och teologisk reflektion tillsammans med andra. Till nackdelarna hör att det är möjligt och lockande att fysiskt vistas på en plats, men mentalt vara på en annan. Det kan till exempel undergräva viljan att integreras i den fysiska värld man vistas i. Man kan fly in i virtuella världar och förlora kontakten med den fysiska. Den anonymitet och frikoppling från kroppen som den virtuella världen möjliggör gynnar också framväxten av ett socialt rum befriat från de sociala konventioner och hänsyn som reglerar livet i den fysiska världen, inte sällan med brutal mobbning och otyglade personangrepp som följd.

Det stora utbudet av kommunikationskanaler leder också till att det blir enklare att bara röra sig i ett kommunikationsflöde där de egna åsikterna bekräftas. Trots den ökade rörligheten och de förbättrade tekniska kommunikationsmöjligheterna finns det risk att samhället utvecklas i riktning där vi inte talar med varandra över gruppgränserna och de gemensamma kommunikationsytorna blir färre.

Ytterligare en risk med digitaliseringen och fragmenteringen av informationsflödet är, som ett flertal forskare påpekar, att den leder till oförmåga till koncentration och fördjupning. Det digitala informationsflödet gynnar ett ytligt skummande av stora informationsmängder men missgynnar på motsvarande sätt eftertanke och reflektion.

En rad makroekonomiska faktorer påverkar avgiftsunderlagets storlek. Detta i kombination med kyrkans medlemsutveckling ger anledning till eftertanke.

I det långsiktiga perspektivet väntas generationsväxlingen bli den främsta pådrivande faktorn för medlemsminskningen, i och med detta väntas också takten på medlemsminskningen öka. Enligt *Medlemsprognos 2030* beräknas Svenska kyrkans medlemsantal sjunka till cirka fem miljoner år 2030. Medlemsantalet i åldersklassen 46–55 år, den åldersgrupp där inkomsterna är som högst, väntas sjunka relativt kraftigt under prognosperioden. Den positiva effekten av medlemmarnas inkomstutveckling har hittills svarat mot den negativa effekten från medlemsantalets minskning. Tidpunkten när detta inte längre inträffar närmar sig. Med utgångspunkt från *Medlemsprognos 2030* har beräkningar av de långsiktiga konsekvenserna på avgiftsunderlaget och intäkten från kyrkoavgiften gjorts. Slutsatsen av dessa beräkningar är att ett effektiviseringsbehov på närmare tre miljarder kronor krävs av Svenska kyrkan som helhet i slutet av prognosperioden.

Sysselsättnings- och löneutveckling är två faktorer som på det mer kortsiktiga planet får direkt genomslag på skatteunderlaget och därmed också Svenska kyrkans avgiftsunderlag. Skatteunderlagsprognos från SKL, Sveriges kommuner och landsting i februari 2015 pekar på att den konjunkturrella återhämtningen väntas fortsätta under 2016 med ytterligare ökning av antalet arbetade timmar, stigande timlöner och tilltagande pensionsinkomster. Efter 2016 är prognosen att skatteunderlaget växer med avtagande takt då konjunkturuppgången beräknas övergå till en situation med en ekonomi i balans.

Ytterligare en faktor som har betydelse för avgiftsunderlagets och kyrkoavgiftens utveckling är hushållens disponibla inkomst i förhållande till skuldsättningen. Bostadspriserna, framför allt småhuspriserna, ökade under 2014 och förväntas fortsätta stiga under de närmaste åren. Enligt Riksbanken i februari 2015 bedöms skulderna öka snabbare än hushållens inkomster de närmaste åren, därmed ökar också skuldernas andel av de disponibla inkomsterna. En alltför hög skuldsättning kan riskera att fler människor väljer att avstå från medlemskap i Svenska kyrkan.